

ARCHEOLOGISCHE EVALUATIE VAN HET BODEMARCHIEF AAN DE DELLAERTSDREEF TE EVERGEM (PROV. OOST-VLAANDEREN)

(EVE3003)

VERSLAG VAN RESULTATEN

ABO Archeologische Rapporten 769

Rapport opgemaakt door: Evelien Dirix

Mevrouwhofstraat 1a

3511 Hasselt

Augustus 2018

Dossiernr.: 24539

OE: 2018H47

COLOFON

Titel

Archeologische evaluatie van het bodemarchief aan de Dellaertsdreef te Evergem (prov. Oost-Vlaanderen)

Auteurs

Evelien Dirix

Projectnummer

- 24539 (intern)
- EVE3003 (extern)
- 2018H47 (Agentschap Onroerend Erfgoed)

Plaats en Datum

Hasselt, augustus 2018

Reeks en nummer

ABO archeologische rapporten 769

ISSN 2406-3940

RAPPORTFICHE

Versies		
<i>Versie</i>	<i>Datum</i>	<i>Status</i>
v0	16/08/2018	Interne draft
v1	28/08/2018	Externe draft
v2	31/08/2018	Definitieve versie

Projectteam	
<i>Functie</i>	<i>Naam</i>
Projectleider	Anouk Van der Kelen
Business Unit Manager	Toon Moeskops
Kwaliteitscontrole	Anouk Van der Kelen
General Director	Patrick Hambach

INHOUD

DEEL 1	Verslag van Resultaten	8
1	Inleiding	8
1.1	Thesaurus	8
1.2	Administratieve gegevens	8
1.3	Locatie en omschrijving werken	10
1.4	Wettelijk kader	12
1.5	Doel van het onderzoek en onderzoeksstrategie	13
2	Aard van de bedreiging	14
2.1	Huidige situatie	14
2.2	Toekomstige situatie	14
3	Assessmentrapport: Landschappelijke analyse	20
3.1	Topografische situering	20
3.2	Bodemkundige situering	23
4	Assessmentrapport: Archeologische voorkennis	28
4.1	Historische situering van Sleidinge en omstreken	29
4.2	Inventarissen Onroerend Erfgoed	30
4.3	Cartografische bronnen	33
4.4	Recente landschapsveranderingen	39
5	Besluit	41
5.1	Interpretatie en datering	41
5.2	Inschatting potentieel tot kennisvermeerdering	41
5.3	Samenvatting	43
6	Kwaliteitscontrole en ondertekening	45
7	Bibliografie	46
7.1	Publicaties	46
7.2	Online bronnen	47
7.3	Iconografische bronnen	47

LIJST VAN FIGUREN

Figuur 1: GRB met aanduiding van het projectgebied. (Bron: Geopunt, 2018).....	10
Figuur 2: Kadasterplan met aanduiding van het projectgebied (Bron: initiatiefnemer).	11
Figuur 3: Gewestplan met aanduiding van het projectgebied. (Bron: Geopunt, 2018)	11
Figuur 4: De recentste Orthofotomosaïek met aanduiding van het projectgebied. (Bron: Geopunt, 2018)	14
Figuur 5: Toekomstplan met aanduiding van het projectgebied. (Bron: CadGIS/ABO nv, 2018)15	
Figuur 6 (links): Doorsnede R2-R3 aanleg kantplanken en schanskorven (bron: initiatiefnemer, 2018).	15
Figuur 7 (rechts): Doorsnede R3-R5 bodem en oever met riettegels (bron: initiatiefnemer, 2018).	15
Figuur 8: Inplantingsplan van de huidige en toekomstige riolering aan de oude waterloop en zone voor grondverbetering (Bron: initiatiefnemer, 2018).	17
Figuur 9: Inplantingsplan van de huidige en toekomstige riolering tussen d'Aesendonckse kerkwegel en het kruispunt van de Dellaertsdreef en de Schoolstraat (Bron: initiatiefnemer, 2018).	18
Figuur 10: Inplantingsplan van de huidige en toekomstige riolering tussen het kruispunt van de Dellaertsdreef en de Schoolstraat en het kruispunt met de Weststraat (Bron: initiatiefnemer, 2018).	18
Figuur 11: Inplantingsplan van de toekomstige wegnis tussen d'Aesendonckse kerkwegel en het kruispunt van de Dellaertsdreef en de Schoolstraat (Bron: initiatiefnemer, 2018).	19
Figuur 12: Inplantingsplan van de toekomstige wegnis tussen het kruispunt van de Dellaertsdreef en de Schoolstraat en het kruispunt met de Weststraat (Bron: initiatiefnemer, 2018).	19
Figuur 13: De topografische kaart met aanduiding van het projectgebied. (Bron: Geopunt, 2018)	20
Figuur 14: Schema van het reliëf in de omgeving van Sleidinge (Bron: Leys en Tavernier, 1964, p. 15)	21
Figuur 15: Digitaal Hoogtemodel (DHMVII) (1m) met aanduiding van het projectgebied en de waterlopen. (Bron: Geopunt, 2018).....	21
Figuur 16: Hoogteprofiel van de Dellaertsdreef ZN.....	22
Figuur 17: Hoogteprofiel van perceel 239d NWZO.....	22
Figuur 18: Hillshade (1m) met aanduiding van het projectgebied. (Bron: Geopunt, 2018)	23
Figuur 19: Gedigitaliseerde bodemkaart met aanduiding van het projectgebied. (Bron: Geopunt, 2018)	24
Figuur 20: Gedigitaliseerde Tertiairgeologische kaart met aanduiding van het projectgebied. (Bron: Geopunt, 2018)	25
Figuur 21: Detaillegendes van de eenheden die de bovenstaande Quartair geologische kaart (1:50.000) kenmerken (Bron: Geopunt 2018).	25
Figuur 22: Gedigitaliseerde Quartair geologische kaart met aanduiding van het projectgebied. (Bron: Geopunt, 2018)	26
Figuur 23: Bodemerosiekaart op perceelniveau met aanduiding van het projectgebied. (Bron: Geopunt, 2018)	27
Figuur 24: Bodembedekkingskaart met aanduiding van het projectgebied. (Bron: Geopunt, 2018)	27
Figuur 25: Kaart met de fiscus van Marka en de bezittingen van de Sint-Baafsabdij tussen de 7 ^{de} en 12 ^{de} eeuw. (Bron: Deschepper, 2016, p.136).....	29

Figuur 26: Weergave van de meldingen uit de Inventaris Onroerend Erfgoed binnen de 500m van het projectgebied (blauw). (Bron: Inventaris Onroerend Erfgoed, 2018).....	30
Figuur 27: Alle CAI-meldingen binnen een straal van 1000 meter van het projectgebied (blauw). (Bron: Centrale Archeologische Inventaris, 2018).	32
Figuur 28: Figuratieve kaart van Sleidinge (Bron: Rijksarchief België, 1601-1700).	33
Figuur 29: Fricxkaart met aanduiding van het projectgebied. (Bron: Geopunt, 2018).....	34
Figuur 30: Ferrariskaart met aanduiding van het projectgebied. (Bron: Geopunt, 2018).....	35
Figuur 31: Atlas der Buurtwegen met aanduiding van het projectgebied. (Bron: Geopunt, 2018)	36
Figuur 32: Vandermaelenkaart met aanduiding van het projectgebied. (Bron: Geopunt, 2018)	36
Figuur 33: Poppkaart met aanduiding van het projectgebied. (Bron: Geopunt, 2018).....	37
Figuur 34: Topografische kaart van België uit 1939 met aanduiding van het projectgebied. (Bron: Cartesius, 2018).....	38
Figuur 35: Topografische kaart van België uit 1969 met aanduiding van het projectgebied. (Bron: Cartesius, 2018).....	38
Figuur 36: Orthofotomozaïek uit 1990 met aanduiding van het projectgebied. (Bron: Geopunt, 2018)	39
Figuur 37: Orthofotomozaïek uit 2009 met aanduiding van het projectgebied. (Bron: Geopunt, 2018)	40
Figuur 38: Projectgebied met aanduiding zones archeologisch onderzoek. (Bron: ABO nv)	43

LIJST VAN TABELLEN

Tabel 1: Geraadpleegde bronnen voor hoofdstuk 4.....	28
Tabel 2: Overzichtstabel CAI.	32

DEEL 1 VERSLAG VAN RESULTATEN

1 INLEIDING

1.1 THESAURUS

Bureauonderzoek, Evergem, Sleidinge, wegtracé, kennislacune, IJzertijd tot Nieuwe Tijd, gedeeltelijke vrijgave, landschappelijk booronderzoek.

1.2 ADMINISTRATIEVE GEGEVENS

Projectcode	Onroerend Erfgoed: 2018H47
ISSN-nummer	2406-3940
Erkend Archeoloog	ABO nv
Erkenningsnummer	OE/ERK/Archeoloog/2017/00167
Locatie projectgebied	Wegen- en rioleringswerken Dellaertsdreef
- Straat + nr.:	(partim van) de Dellaertsdreef (vanaf het kruispunt met de Weststraat tot en met huisnummer 94), Schoolstraat (huisnummers 40 en 42) en D'Aesdoncksche Kerkwegel (z.n.)
- Postcode:	9940
- Fusiegemeente:	Evergem
- Land:	België
Lambert 72 coördinaten (EPSG:31370)	xMin,yMin 101236.31,202540.79 xMax,yMax 101525.45,203330.12
Kadaster	
- Gemeente:	Evergem
- Afdeling:	3 (Sleidinge)
- Sectie:	D
- Percelen:	Openbaar domein: Dellaertsdreef, kruispunt Weststraat, kruispunt Schoolstraat en D'Aesdoncksche Kerkwegel Percelen:

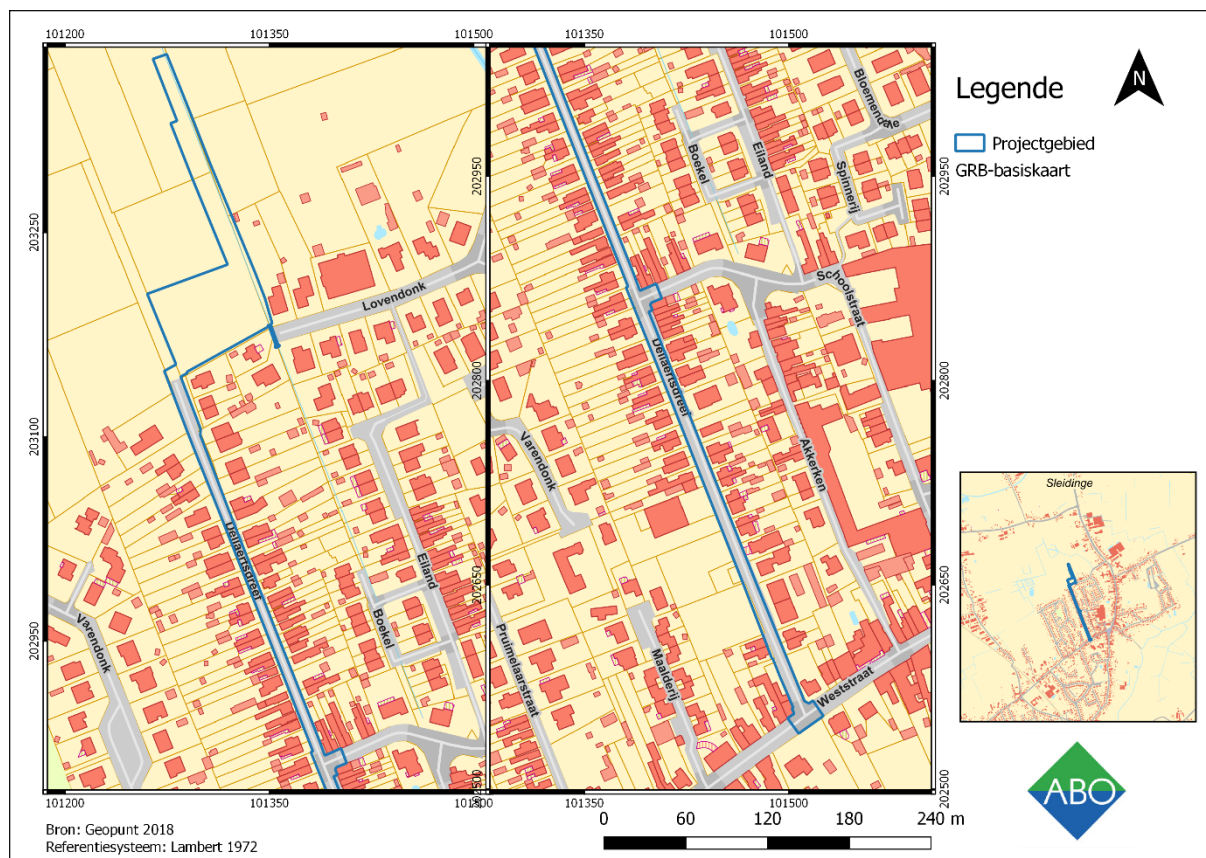
Projectcode	Onroerend Erfgoed: 2018H47
	- perceel voor grondverbetering: 44066D0239/00D000 - D'Aesdoncksche Kerkwegel: 44066D0239/00G000, 44066D0239/00H000, 44066D0233/00E000, 44066D0233/00A000 en 44066D0238/00_000 - Dellaertsdreef: 44066D0272/00F006, 44066D0272/00M005, 44066D0270/00W000, 44066D0272/00N002, 44066D0272/00R002, 44066D0272/00P002, 44066D0272/00N004, 44066D0260/00R000, 44066D0260/00F000, 44066D0272/00Z002, 44066D0265/00Y000, 44066D0274/00B000, 44066D0272/00P004, 44066D0272/00W002, 44066D0272/00L002, 44066D0272/00T005, 44066D0272/00W003, 44066D0272/00L005, 44066D0259/00D000, 44066D0260/00B002, 44066D0272/00K005, 44066D0260/00A002, 44066D0260/00T000, 44066D0260/00V000, 44066D0272/00A004, 44066D0272/00G005, 44066D0260/00Y000, 44066D0272/00T002, 44066D0260/00W000, 44066D0272/00W004, 44066D0272/00V005, 44066D0263/00L000, , 44066D0272/00Y003, 44066D0278/00A000, 44066D0260/00N000, 44066D0263/00M000, 44066D0272/00Y005, 44066D0272/00H003, 44066D0239/00H000, 44066D0272/00S004, 44066D0272/00X005, 44066D0272/00R004, 44066D0272/00A006, 44066D0272/00R005, 44066D0265/00X000, 44066D0260/00M000, 44066D0263/00K000 & 44066D0272/00E004
Oppervlakten	
- Projectgebied :	ca. 12.743,65 m ²
- Partum perceel 239 ^D en werkzone :	ca. 6.969 m ² (mogelijke zone archeologische bodemingreep)
Onderzoekstermijn	Augustus 2018
Thesaurus	Bureauonderzoek, Evergem, Sleidinge, wegtracé, kennislacune, IJzertijd tot Nieuwe Tijd, gedeeltelijke vrijgave, landschappelijk booronderzoek

1.3 LOCATIE EN OMSCHRIJVING WERKEN

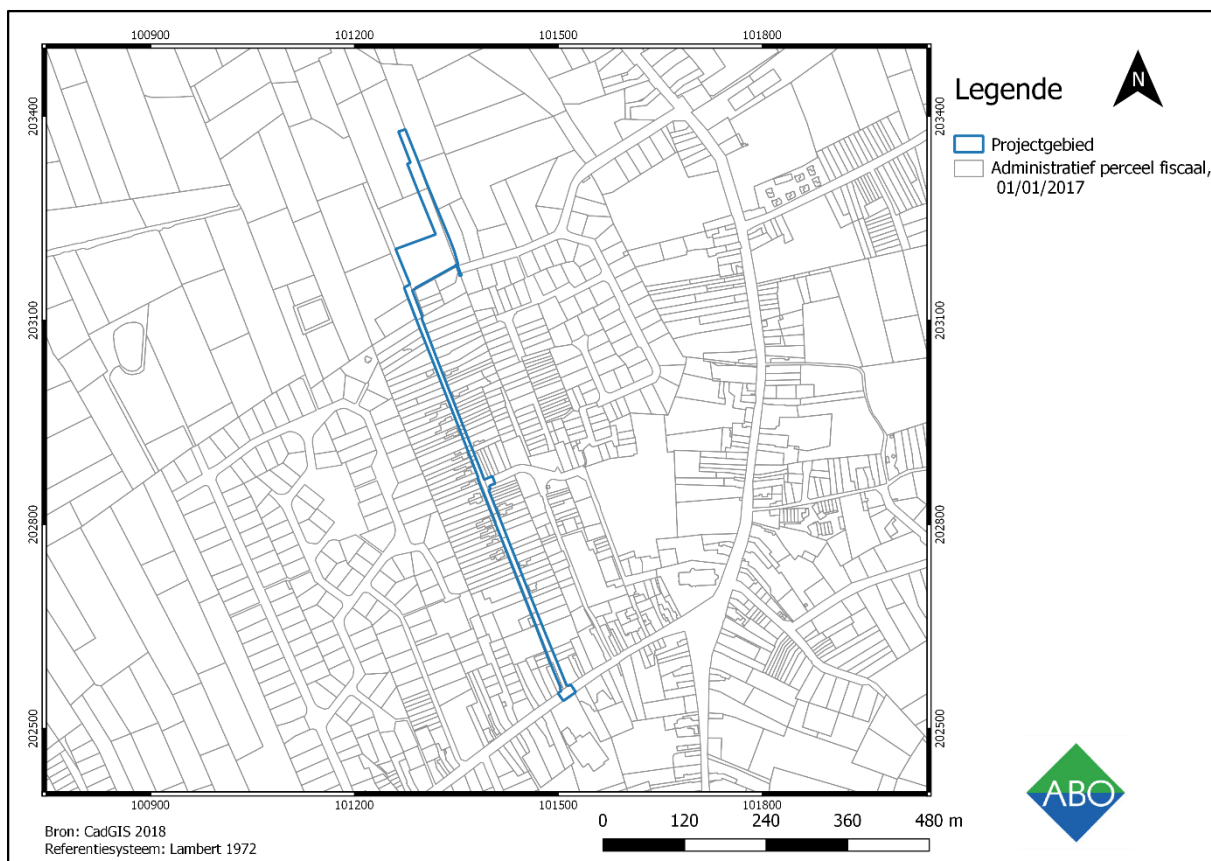
Deze archeologienota kwam tot stand naar aanleiding van de werkzaamheden die gepaard gaan met de aanleg van een DWA-/RWA-rioleringsstelsel ter hoogte van de Dellaertsdreef te Sleidinge (gehucht van Evergem) in de provincie Oost-Vlaanderen. Het tracé bestaat uit een doorlopende straat die autoverkeer toelaat en bebouwd is met open en halfopen bebouwing (Figuur 1).

Dit project omvat het opbreken en vernieuwen van de wegenis op de Dellaertsdreef en de aanleg van een gescheiden riool ter vervanging van het huidige grachtenstelsel. Ter hoogte van de d'Aesendonckse Kerkwegel wordt de bestaande grachtstructuur aangepast en verstevigd. De toekomstige wegenis zal het bestaande gabarit overschrijden aan d'Aesendonckse Kerkwegel. Het DWA-/RWA-rioleringsstelsel komt op een gemiddelde diepte van ca. 4,62m-MV (DWA) en ca. 5,4m-MV (DWA). De RWA- en DWA-leidingen worden in Dellaertsdreef naar het zuiden afgeleid naar de bestaande riolering in de Weststraat. Verder wordt een connectie voorzien met de bestaande riolering in de Schoolstraat. De RWA werken in het noordelijke gedeelte van het projectgebied vinden plaats op een diepte van 5,2m of 5,4m-MV. Er wordt verder nog een terrein voor grondverbetering voorzien tussen de d'Aesendonckse Kerkwegel en de Burggravenstroom op een gedeelte van perceel 239^d. In totaal hebben de werken betrekking op een tracé met een lengte van ca. 948m en een oppervlakte van ca. 12.743,65 m², waarvan ca. 2.674,74m² voor de zone voor grondverbetering (Figuur 5).

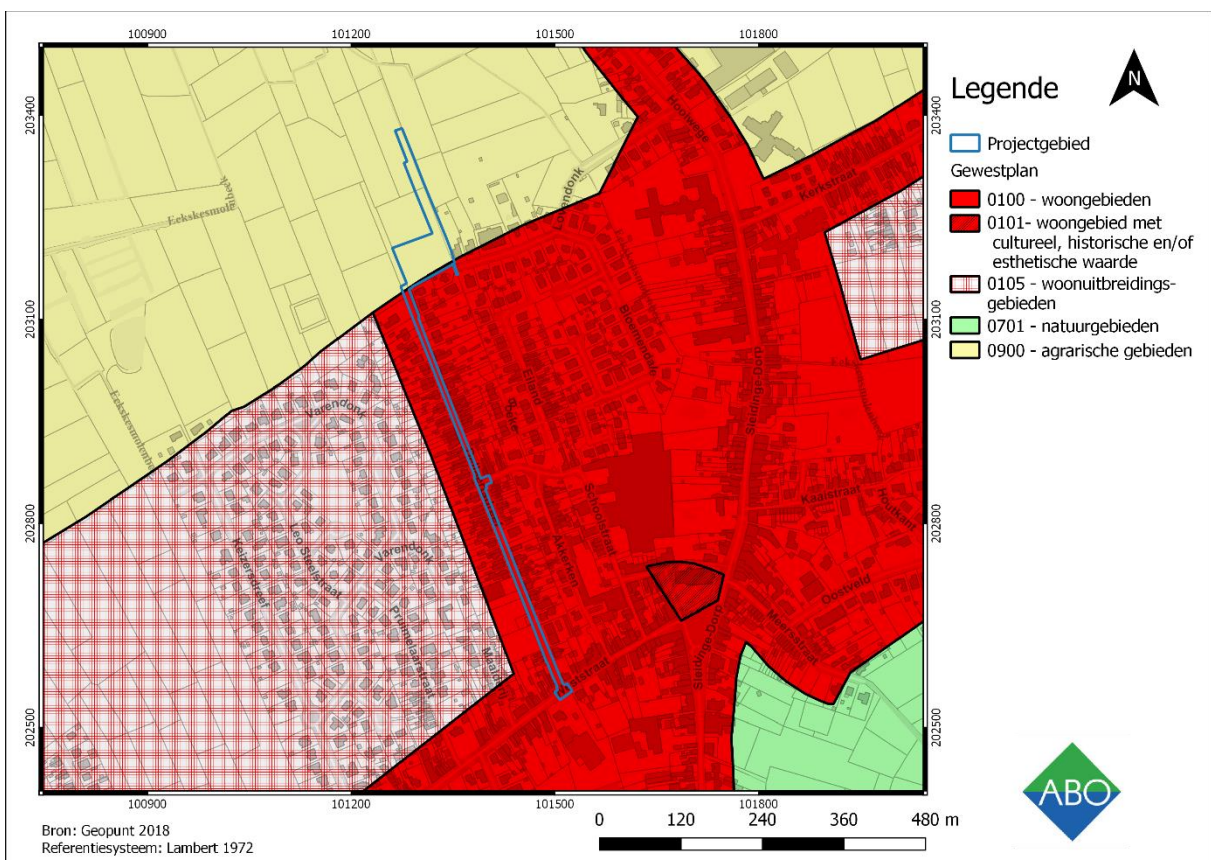
De zone voor grondverbetering bevindt zich ten noorden van huisnummer 94 in de Dellaertsdreef (een gedeelte van perceel 239^d). Het terrein bevindt zich volgens het Gewestplan in 'agrarisch gebied' (0900). Het grootste gedeelte van het tracé ligt in 'woongebied' (0100) (Figuur 3).

Figuur 1: GRB met aanduiding van het projectgebied. (Bron: Geopunt, 2018)

Figuur 2: Kadasterplan met aanduiding van het projectgebied (Bron: initiatiefnemer).

Figuur 3: Gewestplan met aanduiding van het projectgebied. (Bron: Geopunt, 2018)

1.4 WETTELIJK KADER

Voorafgaand aan het verkrijgen van een omgevingsvergunning voor stedenbouwkundige handelingen moet een archeologienota zoals vermeld in artikel 5.4.8 en 5.4.12 van het Onroerend Erfgoeddecreet opgesteld en bekrachtigd worden in volgende situaties:

1. De percelen zijn gelegen in een voorlopig of definitief beschermde archeologische site.
2. De oppervlakte van de ingreep in de bodem 100 m² of meer beslaat en de totale oppervlakte van de kadastrale percelen waarop de vergunning betrekking heeft 300 m² of meer bedraagt en waarbij de betrokken percelen geheel of gedeeltelijk gelegen zijn in archeologische zones, opgenomen in de vastgestelde inventaris van archeologische zones.
3. De oppervlakte van de ingreep in de bodem 1.000 m² of meer beslaat en de totale oppervlakte van de kadastrale percelen waarop de vergunning betrekking heeft 3.000 m² of meer bedraagt en waarbij de percelen volledig gelegen zijn buiten archeologische zones, opgenomen in de vastgestelde inventaris van archeologische zones en volledig buiten woon- of recreatiegebied.

De aanvrager wordt van die verplichting vrijgesteld in volgende situaties:

1. De aanvraag heeft betrekking op een gebied waar geen archeologisch erfgoed te verwachten valt, zoals vastgesteld door de Vlaamse Regering.
2. De aanvraag heeft betrekking op werken aan bestaande lijninfrastructuur en aanhorigheden binnen een archeologische zone, opgenomen in de vastgestelde inventaris van archeologische zones, waarbij de oppervlakte van de ingreep in de bodem buiten het gabarit van de bestaande lijninfrastructuur en haar aanhorigheden minder dan 100 m² beslaat.
3. De aanvraag heeft betrekking op werken aan bestaande lijninfrastructuur en aanhorigheden buiten een archeologische zone, opgenomen in de vastgestelde inventaris van archeologische zones en buiten een voorlopig of definitief beschermde archeologische site, waarbij de oppervlakte van de ingreep in de bodem buiten het gabarit van de bestaande lijninfrastructuur en haar aanhorigheden minder dan 1.000 m² beslaat, wanneer de lijninfrastructuur waarvoor de omgevingsvergunning wordt aangevraagd meer dan 1.000 m bedraagt.
4. De aanvrager is een natuurlijke persoon of privaatrechtelijke rechtspersoon, de oppervlakte van de ingreep in de bodem minder dan 5.000 m² beslaat, en de betrokken percelen volledig gelegen zijn buiten woongebied of recreatiegebied en buiten beschermde archeologische sites en buiten archeologische zones opgenomen in de vastgestelde inventaris van archeologische zones.
5. De handelingen louter betrekking hebben op verbouwingswerken of vernieuwbouw, zonder bijkomende ingreep in de bodem.
6. De handelingen louter betrekking hebben op de regularisatie van vergunningsplichtige projecten, overeenkomstig artikel 81 van het decreet van 25 april 2014 betreffende de omgevingsvergunning en alle ingrepen in de bodem al zijn uitgevoerd.
7. De stedenbouwkundige aanvraag kadert in verbeterd bodembeheer en uitsluitend betrekking heeft op een reliëfwijziging in agrarisch gebied, niet gelegen in een archeologische zone zoals opgenomen in een voorlopig of definitief beschermde archeologische site of de vastgestelde inventaris van archeologische zones, als gevolg van een afgraving van teelaarde tot 40 cm en de latere toevoeging met dezelfde teelaarde.

De geplande graafwerken worden beschouwd als een ingreep in de bodem. Het projectgebied bevindt zich buiten een definitief of tijdelijk beschermde archeologische site en buiten een geïnventariseerde archeologische zone. Verder valt het projectgebied eveneens buiten een zone waar geen archeologie te verwachten valt.

De werken hebben betrekking op een lijninfrastructuur (en aanhorigheden), waarvan de ingreep in de bodem de drempelwaarde van 1.000m² met betrekking tot het gabarit overschrijdt. De oppervlakte van de zone voor grondverbetering en bijkomende werkzone bedraagt reeds 6.969 m². De oppervlakte van de bodemingreep bedraagt de hele aangeduide zone (projectgebied).

Omwille van de bovenstaande argumenten schijft het Onroerend Erfgoeddecreet voorafgaand aan een bouwvergunning de opmaak van een archeologienota voor die het archeologisch potentieel in de bodem evalueert. Deze evaluatie moet uitwijzen of een onderzoek met ingreep in de bodem mogelijk en wenselijk is voor deze percelen.

1.5 DOEL VAN HET ONDERZOEK EN ONDERZOEKSSTRATEGIE

Deze archeologienota heeft als doel na te gaan welke archeologische resten er te verwachten zijn ter hoogte van het projectgebied en in welke mate deze bedreigd worden door de nakende ingreep in de bodem. Het onderzoek in deze archeologienota heeft drie objectieven.

- 1) Er wordt op basis van de beschikbare informatie nagegaan of er archeologische resten te verwachten zijn op het terrein.
- 2) Er wordt nagegaan hoe goed deze resten zijn bewaard en in hoeverre ze zijn bedreigd door de geplande werken.
- 3) Er wordt nagegaan wat het potentieel tot kennisvermeerdering is.

De gegevens, waarop het onderzoek is gebaseerd, vloeien voort uit de plannen aangeleverd door de initiatiefnemer en landschappelijke, bouwkundige en archeologische inventarissen en kaarten met de bedoeling steeds het archeologisch verwachtingsprofiel te confronteren met de aard van de geplande werken om zo de impact van deze werken op het bodemarchief te bepalen.

Op basis van de resultaten van dit onderzoek wordt een advies geformuleerd omtrent een eventueel archeologisch vervolgonderzoek, een *in situ* bewaring of een vrijgave. De volgende stappen worden ondernomen om een archeologisch verwachtingsprofiel op te stellen:

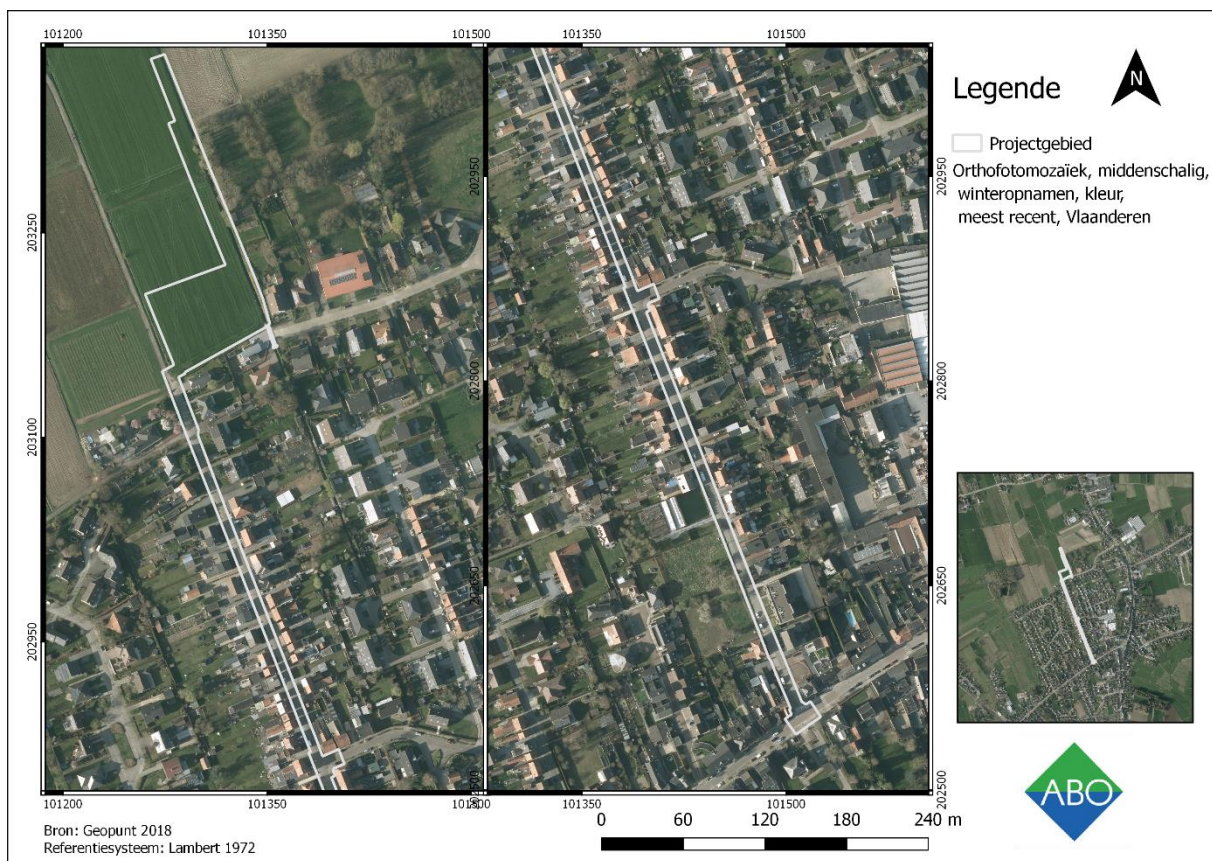
- 1) Een studie van de bestaande en ontsloten landschappelijke gegevens plaatst het projectgebied in een breder landschappelijk kader (hfst. 3). Hiertoe werden zowel kaartmateriaal als literaire bronnen geconsulteerd.
- 2) Een studie van de bestaande en ontsloten historische en archeologische gegevens geeft inzicht in het archeologisch potentieel van het projectgebied (hfst. 4). Hierbij werden voornamelijk inventarissen onroerend erfgoed en historische kaarten geraadpleegd.

2 AARD VAN DE BEDREIGING

2.1 HUIDIGE SITUATIE

Het projectgebied bevindt zich ten westen van de het dorpscentrum van Sleidinge (Evergem). Het tracé omvat vooral de Dellaertsdreef (met kruispunten met de Weststraat en de Schoolstraat) die in woongebied gelegen is (Figuur 4). Het terrein voor grondverbetering (partum van perceel 239d) ligt in agrarisch gebied (Figuur 4). Het projectgebied volgt bijkomend de oude waterloop 'De Burggravenstroom' vanaf de kruising met de Lovendonk. Dit gebied ligt eveneens in agrarisch gebied (Figuur 3).

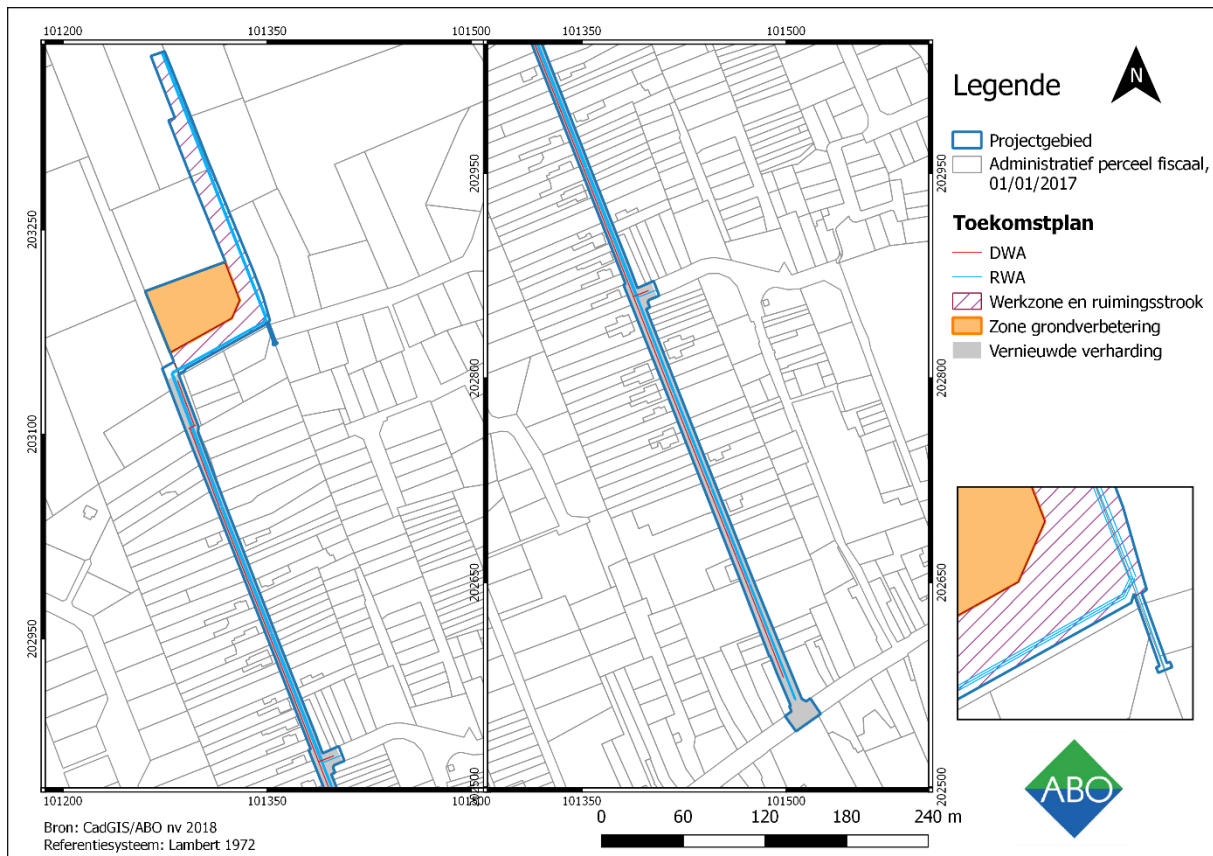
De bestaande riolering bestaat uit een gemengd systeem dat afwatert in zuidelijke richting. Dit stelsel bevindt zich in een toestand die zich niet leent tot hergebruik. De doorsnedes tonen aan dat de bestaande riolering zich net onder het maaiveld bevindt (zie bijlagen). Het terrein voor grondverbetering is momenteel in gebruik als landbouwgrond (agrarisch gebied) (Figuur 4).

Figuur 4: De recentste Orthofotomosaïek met aanduiding van het projectgebied. (Bron: Geopunt, 2018)

2.2 TOEKOMSTIGE SITUATIE

Bij de geplande werkzaamheden worden de bestaande wegenis en het rioleringsstelsel volledig opgebroken. Vervolgens wordt een nieuwe gescheiden riolering en een nieuwe wegenis aangelegd, tot aan het einde van de Dellaertsdreef. Er wordt verder een terrein voor grondverbetering voorzien (perceel 239^d) (Figuur 5). De ontwerpplannen voor dit project werden aangeleverd door de initiatiefnemer. Ze worden aan deze archeologienota toegevoegd als bijlage om de leesbaarheid te garanderen (zie Figuur 8, Figuur 9, Figuur 10, Figuur 11 en Figuur 12). De beschreven dieptes van de DWA- en RWA-leidingen zijn de bodemdieptes.

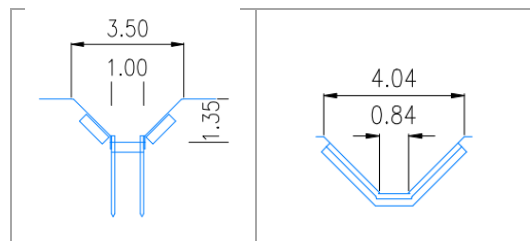

Figuur 5: Toekomstplan met aanduiding van het projectgebied. (Bron: CadGIS/ABO nv, 2018)

2.2.1 DWA-/RWA-RIOLERINGSSTELSEL

2.2.1.1 D'AESENDONCKSE KERKWEGEL / BURGGRAVENSTROOM / LOVENDONK (PLAN 1)

In het meest noordelijke gedeelte van het projectgebied worden werken uitgevoerd op een aflopende diepte van 5,40m-TAW (van R1 tot R5) naar 5,20m-TAW (van R5 naar R6, tot de aansluiting met de Dellaertsdreef). Tussen R1 en R2 wordt de bestaande oude waterloop 'De Burggravenstroom' (nr. 0293) grondig geruimd. Tussen R2 en R3 wordt diezelfde beek geherprofileerd door de aanleg van schanskorven, palen en kantplanken). Op dit traject worden enkele bomen gerooid die zich op de werkzone bevinden. De werkzone is in totaal 16,50m breed en neemt hiervoor terrein van de nabijgelegen percelen 239^d (gedeeltelijk zone voor grondverbetering), 233^a en 233^e.

Figuur 6 (links): Doorsnede R2-R3 aanleg kantplanken en schanskorven (bron: initiatiefnemer, 2018).

Figuur 7 (rechts): Doorsnede R3-R5 bodem en oever met riettegels (bron: initiatiefnemer, 2018).

Ter hoogte van het knooppunt van de oude beek met de Lovendonk (R3) wordt een wegenis aangelegd in kassei- en metselwerk ter afdekking van de gracht. Ter hoogte van de Lovendonk (R4) wordt een buis (doorsnede 600mm) geplaatst die een aansluiting maakt met de bestaande RWA. Tussen R4 en R5 (langsheen percelen 239h en 239k) wordt een nieuwe gracht gegraven met de bodem en oever in

riettegels. Voor de aanleg van de gracht wordt een werkzone van ca. 16m breedte voorzien. De werkzone houdt eveneens een ruimingsstrook in. Perceel 239d zal na afloop van de werken een aangepaste rooilijn hebben. Ter hoogte van R5 wordt een verbinding gemaakt met het RWA-stelsel van de Dellaertsdreef (ellips 1650 x 1000mm). Op het maaiveld wordt hier een strook in grind/dolomiet voorzien (Figuur 11).

2.2.1.2 DELLAERTSE DREEF

De DWA gebeurt via een gravitair afwaterend rioleringsstelsel (buisdiameter 250mm of 600mm) die het tracé van de Dellaertsdreef volgt tot en met de kruising met de Weststraat. Het tracé bevat ook de kruising met de Schoolstraat (tot ter hoogte van huisnummers 40 en 41).

De aanleg van het afwaterend rioleringsstelsel houdt een bodemingreep in met een diepte tussen 5,35m-MV (D3) en 3,7m-MV (D5). De diepte wordt aangepast aan de landschappelijke eigenschappen waardoor het stelsel het diepste punt bereikt ter hoogte van D5 (ter hoogte van huisnummer 65) waarna het opnieuw stijgt tot aan 4,810m-MV (D12, ter hoogte van huisnummer 1a). Bij de kruising met de Schoolstraat (D7 en D8) wordt een connectie gemaakt met de bestaande riolering.

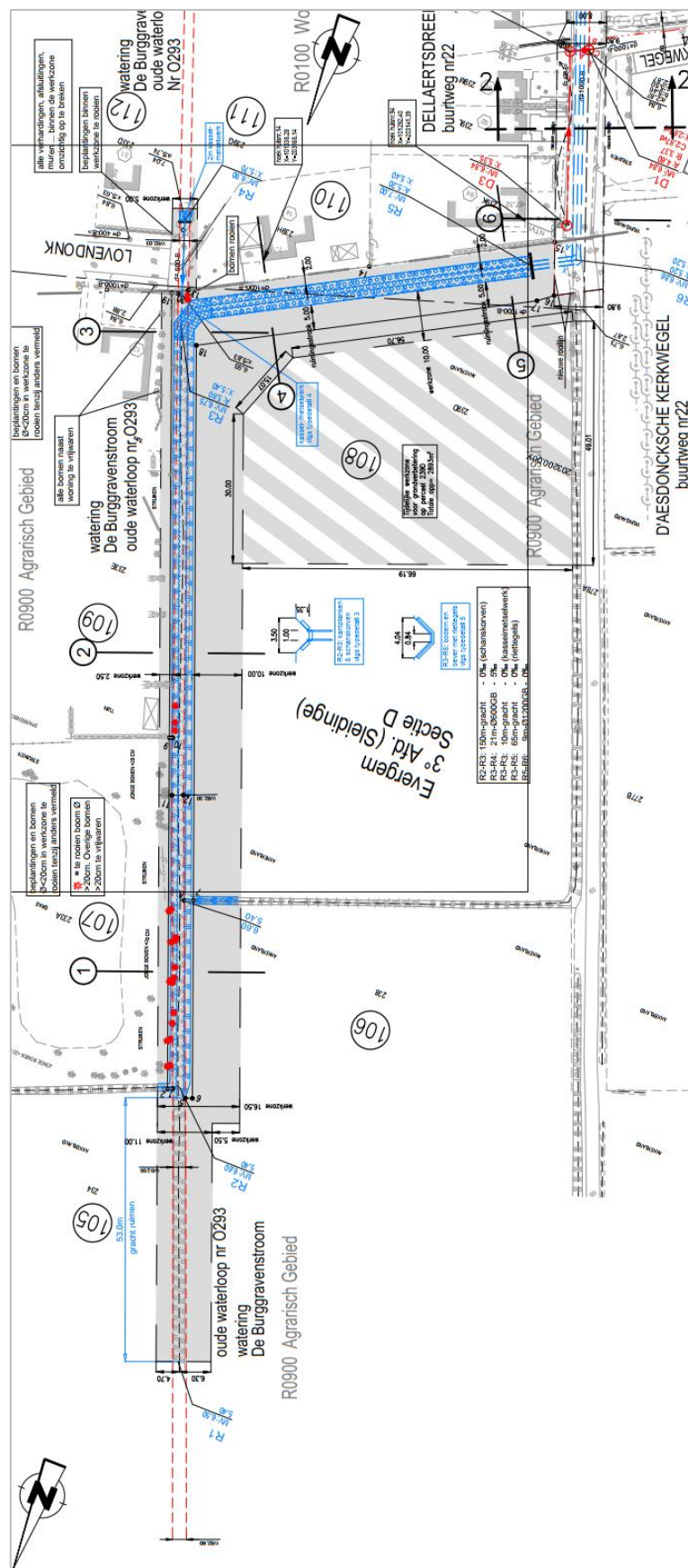
Parallel aan het tracé van de DWA-verbinderriolering wordt een RWA-stelsel voorzien (ellipsen 1000x1650mm en 1150x750mm). De aanleg van dit RWA-stelsel houdt een bodemingreep in met een diepte van ca. 5,20m-MV tussen R6 (aan het kruispunt Dellaertsdreef en d'Aesendonckse Kerkwegel) en R9 (kruispunt Dellaertsdreef en Schoolstraat), ca. 5,40m-MV tussen R9 en R11 (ter hoogte van huisnummer 24), ca. 5,44m-MV (R11), ca. 5,480 (R12) en ca. 5,5 vanaf R13 tot het einde van het traject (ter hoogte van huisnummer 1b).

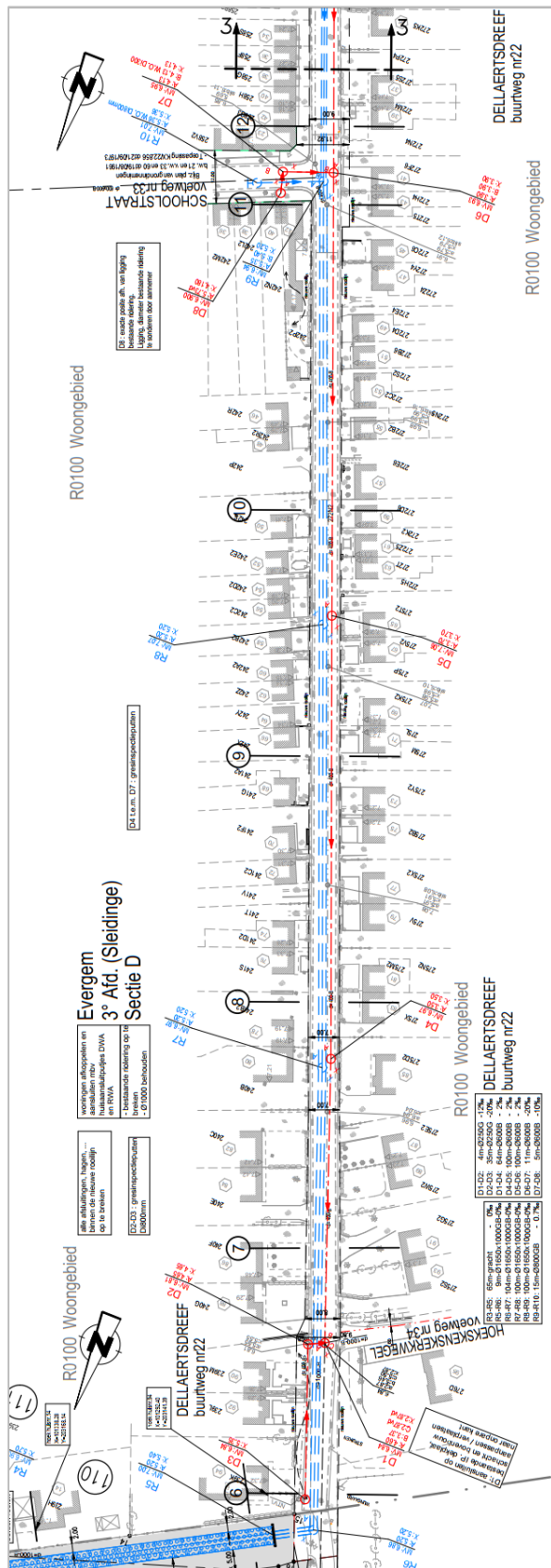
2.2.2 TERREIN VOOR GRONDVERBETERING

Perceel 239^d aan d'Aesendonckse Kerkwegel z.n. zal gedeeltelijk (2.674,74m² of 27%) worden ingenomen als terrein voor grondverbetering. Aan de noordelijke grens met de oude waterloop wordt een werkzone ingenomen, die verder doorloopt naar perceel 238. De top laag van de zone voor grondverbetering wordt afgeschraapt tot op een diepte van ca. 0,30m-MV en aan de rand opgeslagen. Er wordt geotextiel aangebracht zodat geen inert materiaal de bodem indringt. Op het perceel wordt de uitgegraven grond voor de aanleg van de riolering, het pompstation en de wegenis opgeslagen. Na de werken wordt het terrein in zijn oorspronkelijke staat hersteld. De geotextiel wordt verwijderd en de top laag wordt opnieuw gespreid. Het terrein wordt naar zijn oorspronkelijke maaiveldhoogtes gebracht door diepploegen tot een diepte van 0,80m en zaaiklaar gemaakt.

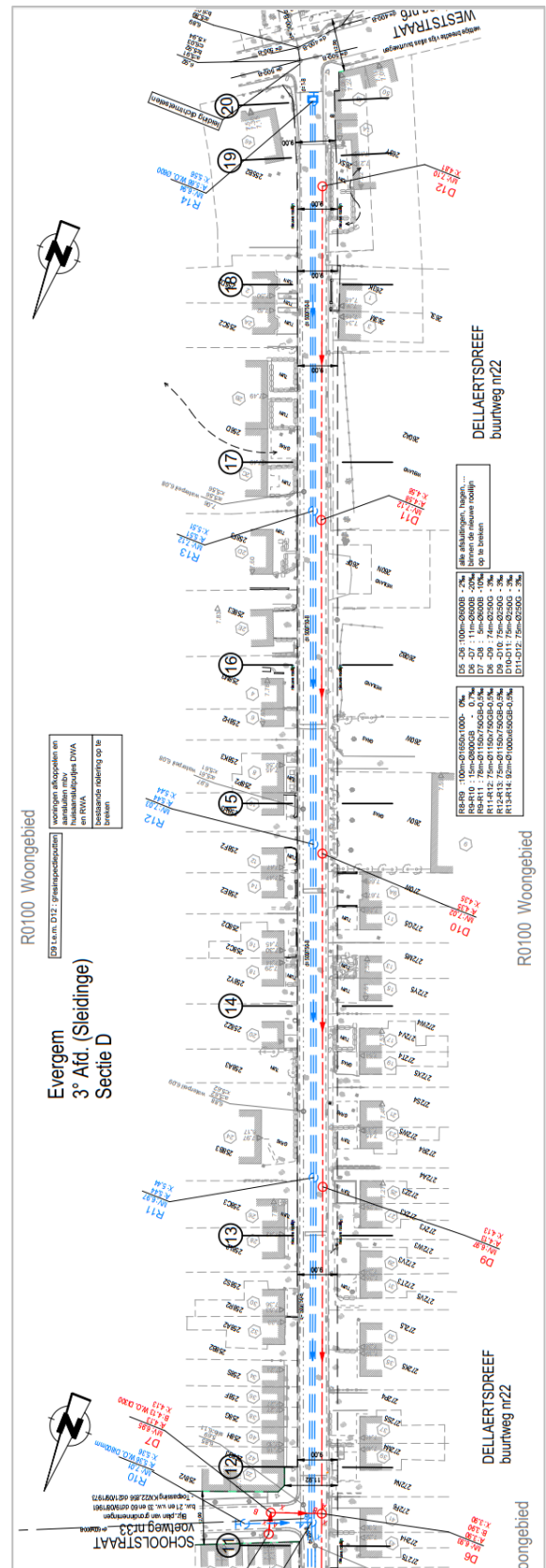
2.2.3 WEGENIS

De Dellaertsdreef en de kruispunten met de Weststraat en Schoolstraat worden opgebroken en na de werkzaamheden naar de bestaande toestand hersteld. De bodemingreep die hiermee gepaard zal gaan, zal een diepte van ca. 0,70m-MV bedragen. De Dellaertsdreef, inclusief de twee kruispunten, worden heraangelegd in KWS (asfalt) met een voetpad langs weerszijden in betonstraatstenen. Door de verbreding van de wegenis zal een nieuwe rooilijn gecreëerd worden. Hiervoor worden alle afsluitingen, hagen, bomen die zich hierop nog bevinden opgebroken worden. Sporadisch zullen er enkele bomen (*Carpinus betulus* "Frans Fontaine") aangeplant worden. Ter hoogte van huisnummers 90, 92 en 94 zal het voetpad breder worden aangelegd dan over de rest van het tracé. Hier worden bijkomend enkele groene bermen voorzien. Deze bermen worden eveneens voorzien aan het einde van het tracé in de Schoolstraat.

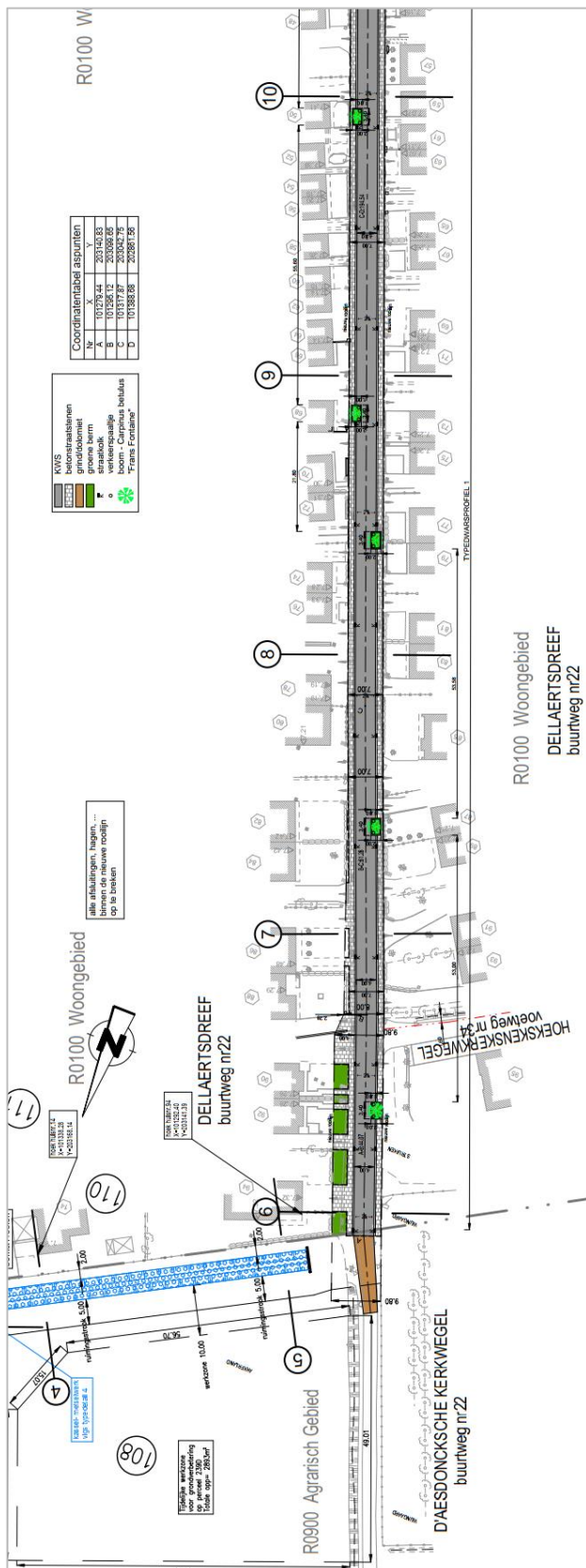

Figuur 9: Inplantingsplan van de huidige en toekomstige riolering tussen d'Aesendonckse kerkwegel en het kruispunt van de Dellaertsdreef en de Schoolstraat (Bron: initiatiefnemer, 2018).

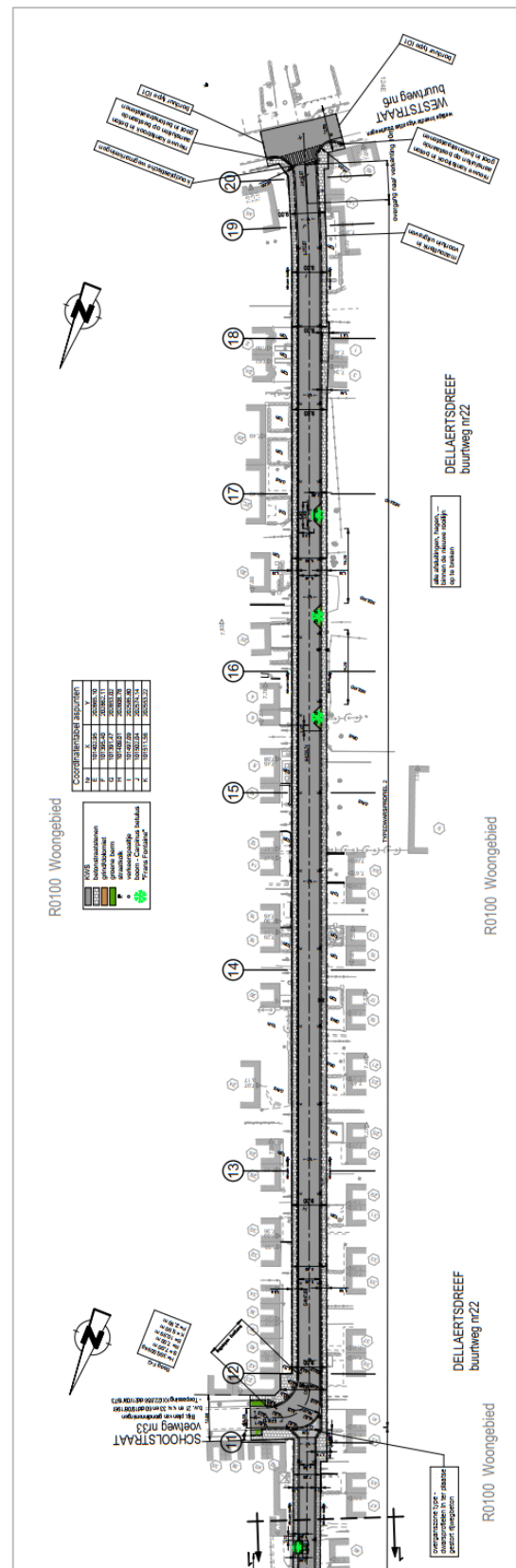

Figuur 10: Inplantingsplan van de huidige en toekomstige riolering tussen het kruispunt van de Dellaertsdreef en de Schoolstraat en het kruispunt met de Weststraat (Bron: initiatiefnemer, 2018).

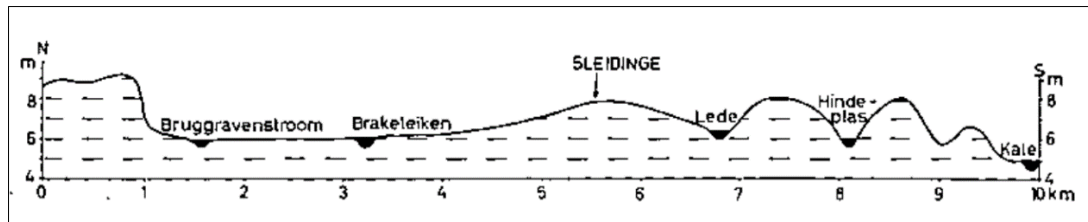

Figuur 11: Inplantingsplan van de toekomstige wegenis tussen d'Aesendonckse kerkwegel en het kruispunt van de Dellaertsdreef en de Schoolstraat (Bron: initiatiefnemer, 2018).

Figuur 12: Inplantingsplan van de toekomstige wegenis tussen het kruispunt van de Dellaertsdreef en de Schoolstraat en het kruispunt met de Weststraat (Bron: initiatiefnemer, 2018).

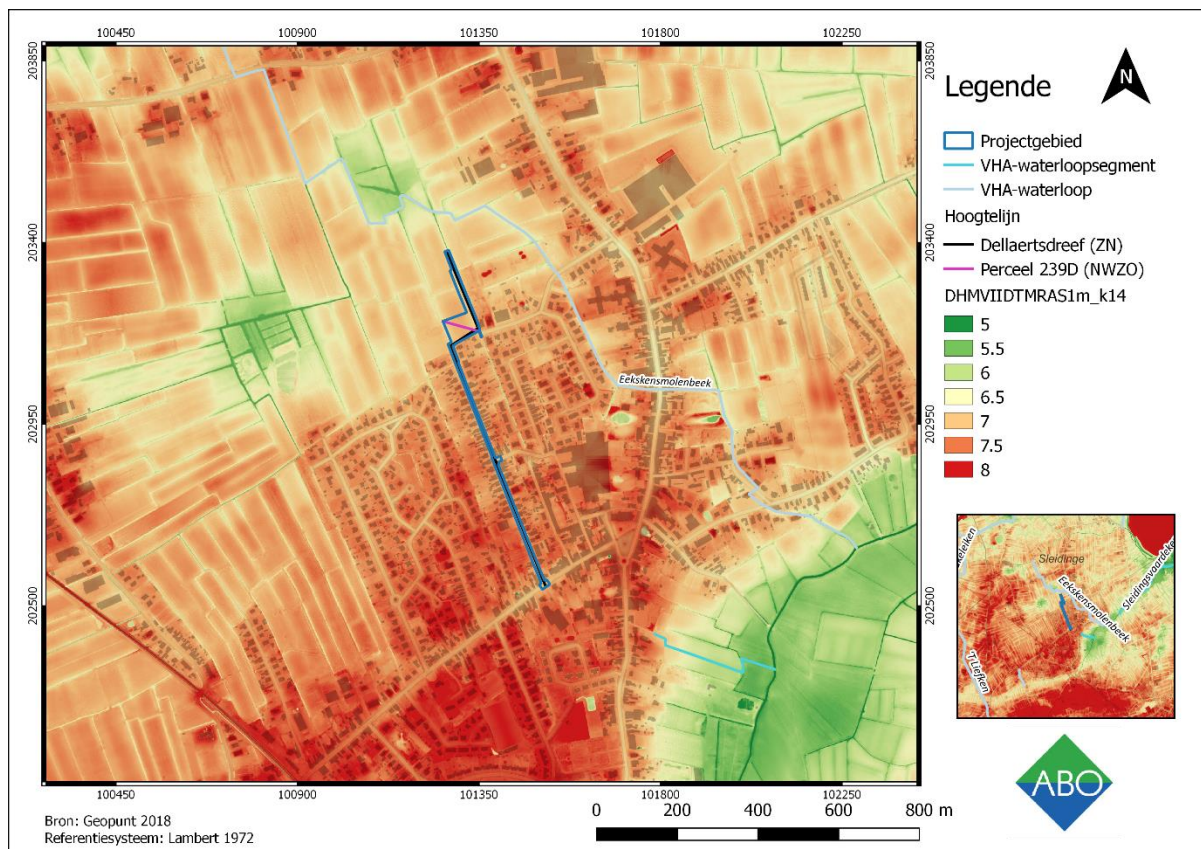
open zandkouters (o.a. de prepodzolgebieden) zijn de meeste kavels omringd door hagen, struikgewas of bomen. De wegen volgen hoofdzakelijk de ruggen. De landelijke bewoning volgt het wegenpatroon, waardoor de gehuchten de typische lintbebouwing vertonen. De noordelijke omgeving van het kaartblad (regio Bassevelde en Lembeke) is grotendeels later ontgonnen (18de eeuw) dan de rest (12de-14de eeuw) (regio Waarschoot, Evergem en de ruime noordelijke omgeving van Gent). De percelen zijn regelmatig van vorm en er zijn verschillende naaldhoutbossen (Leys and Tavernier, 1964, pp.13–14).

Figuur 14: Schema van het reliëf in de omgeving van Sleidinge (Bron: Leys en Tavernier, 1964, p. 15)

3.1.2 HOOGTEVERLOOP

Volgens Digitaal Hoogtemodel is het projectgebied gelegen op de uitloper van een rug tussen 5m en 8m-TAW (gradiëntzone). De DHMV toont het NW-ZO-georiënteerde topografisch hoger gelegen gebied van de Vlaamse vallei, vertrekkende vanuit de laagten van de bekkens van de Gentse kanalen. Ook zijn de beschreven kouters en het patroon van kleine akker- en weilandpercelen goed zichtbaar. Ten oosten, deels op grondgebied Kluizen en Ertvelde, bevindt zich een belangrijk waterspaarbekken van 55 ha omringd door een aarden dijk (aangelegd in 1974) als bevoorradingsreservoir van drink- en industriewater van de Gentse kanaalzone (ca. 13m-TAW) (Figuur 15).

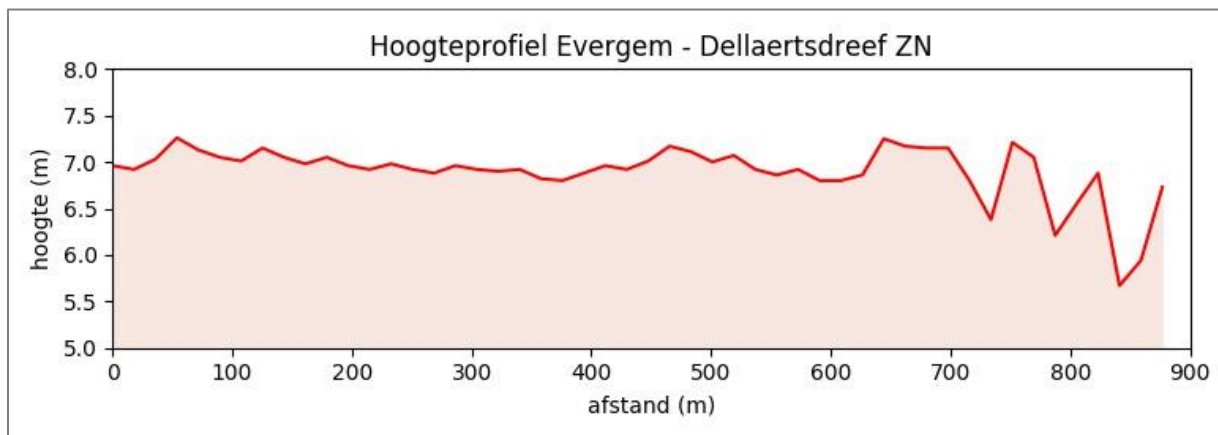

Figuur 15: Digitaal Hoogtemodel (DHMVII) (1m) met aanduiding van het projectgebied en de waterlopen. (Bron: Geopunt, 2018)

Er werd een NWZO-profiel genomen van een gedeelte van perceel 239^d (zone grondverbetering). Verder werd het hoogteverloop van het tracé van de Dellaertsdreef, inclusief de oostelijke en opnieuw noordelijke oriëntering van de aansluiting met D'Aesdoncksche Kerkwegel weergegeven (Figuur 15).

Dellaertsdreef

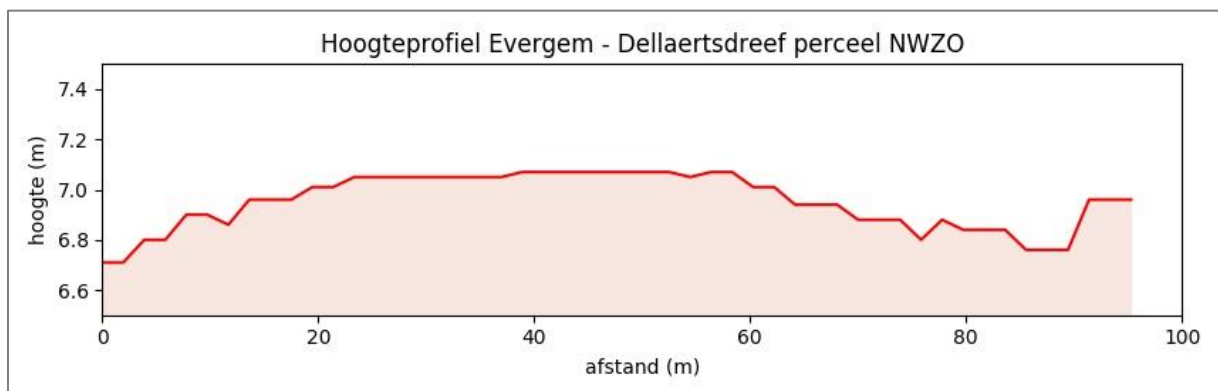
Het profiel heeft een overwegend dalend verloop van een hoogte van ca. 7m TAW naar een laagte van ca. 5,6m TAW. De eerste 750m kent een kabbelend maar stagnerend verloop. Vanaf 750m kent het verloop drie plotse dalingen. De dalingen komen overeen met het verloop van een gracht tussen de percelen 239^d en 233e in het noorden van het tracé. De reden waarom het hoogteverloop fluctueert ter hoogte van de gracht, kon niet nagegaan worden zonder een sitebezoek (Figuur 16).

Figuur 16: Hoogteprofiel van de Dellaertsdreef ZN.

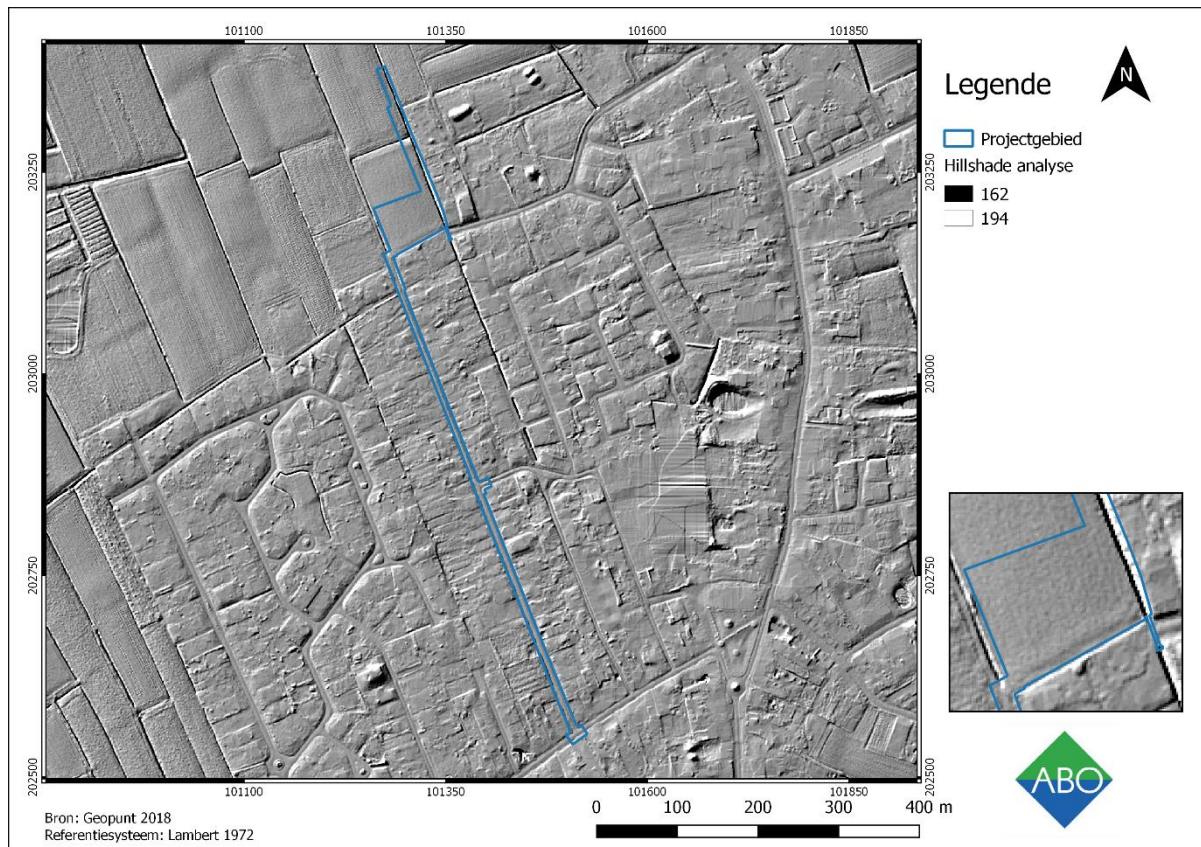
Zone grondverbetering (239^d)

Het profiel heeft een licht stijgend verloop tot ongeveer 40m (tussen ca. 6,8m en 7m-TAW). Het verloop gaat dan verder in een stagnerend verloop ter hoogte van 7m TAW tot ongeveer 70m in afstand. Het overige verloop van de zone vertoont een dalende lijn weer van ca. 7m tot 6,7m-TAW (Figuur 17).

Figuur 17: Hoogteprofiel van perceel 239d NWZO.

Op de Hillshadekaart met resolutie van 1m op basis van het DHMVIIDTMRAS1m, kaart 14 zijn er geen opvallende abnormaliteiten te melden ter hoogte van het tracé van de Dellaertsdreef. Ter hoogte van de zone voor grondverbetering is de eerder besproken gracht aan de oostelijke zijde duidelijk aanwezig als een insnijding in het landschap (Figuur 18).

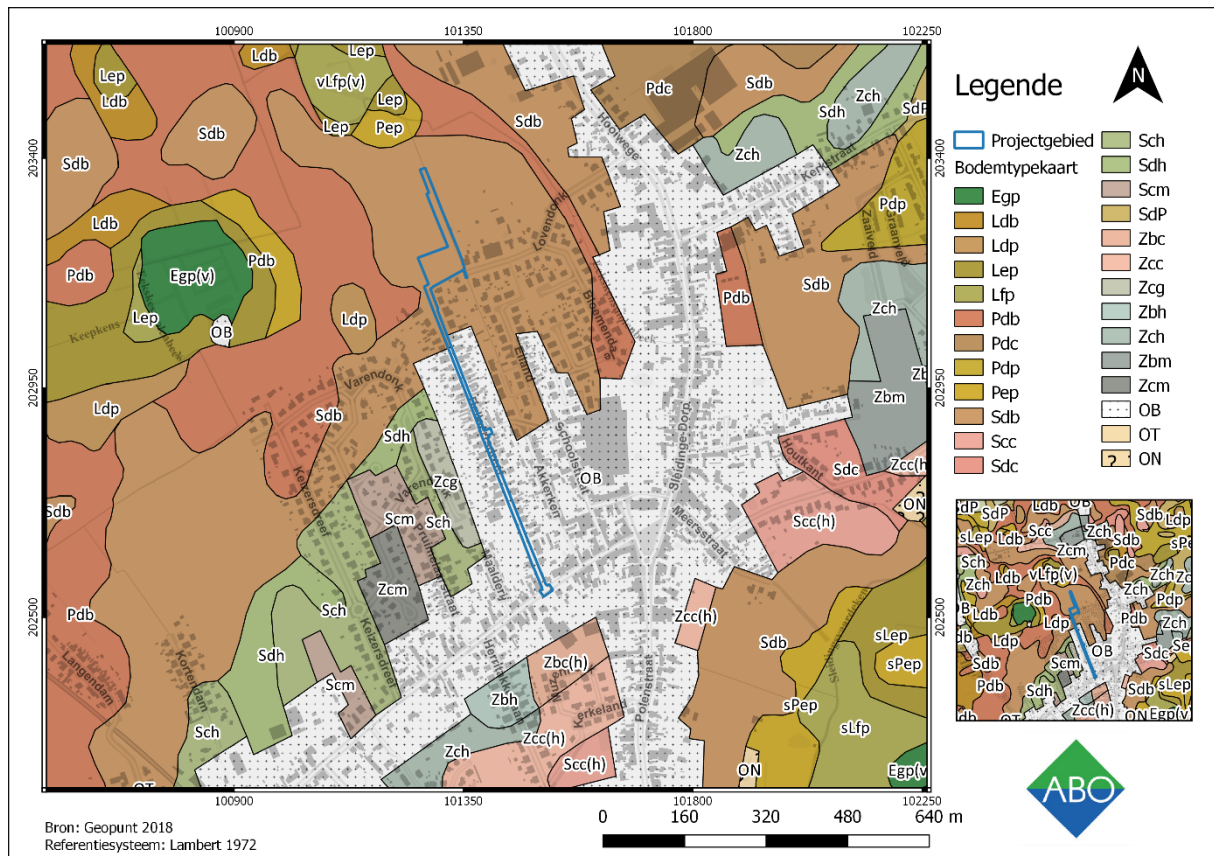
Figuur 18: Hillshade (1m) met aanduiding van het projectgebied. (Bron: Geopunt, 2018)

3.2 BODEMKUNDIGE SITUERING

3.2.1 BODEMTYPE

Ter hoogte van het projectgebied komen twee gekarteerde ondergrondtypes voor. Het betreft een ondergrond met bodemprofielen Sdb en OB. **OB-bodems** zijn gronden waarvan het originele bodembestand niet gekarteerd is of sterk beïnvloed is door bebouwing.

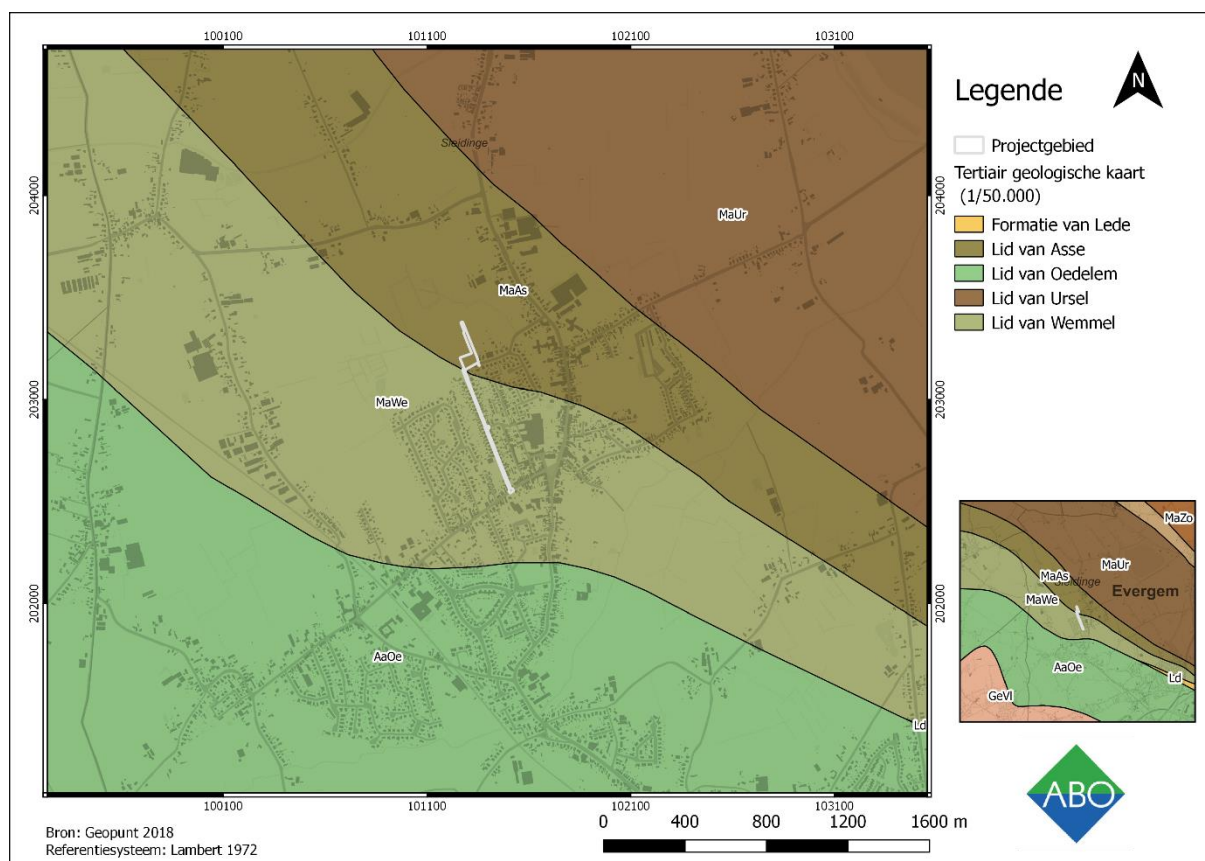
Sdb-bodems zijn matig natte lemige zandbodems met structuur B horizont. De bouwvoor van deze gronden is ongeveer 30 cm dik, bruin of grijsbruin en de B-horizont is meestal weinig uitgesproken. De aanwezigheid van een B-horizont duidt om een goede potentiële bewaring van het archeologisch bodemarchief. Verder is het lemige zanddek wisselend in dikte terwijl de substraten variërend en veel voorkomend zijn in de golvende landschappen. De roestverschijnselen beginnen tussen 40 en 60cm. De bodem is te nat in de winter en vertoont een gunstig vochtprofiel in de zomer (Van Ranst and Sys, 2000, p.76) (Figuur 19).

Figuur 19: Gedigitaliseerde bodemkaart met aanduiding van het projectgebied. (Bron: Geopunt, 2018)

3.2.2 TERTIAIR GEOLOGISCHE KAART

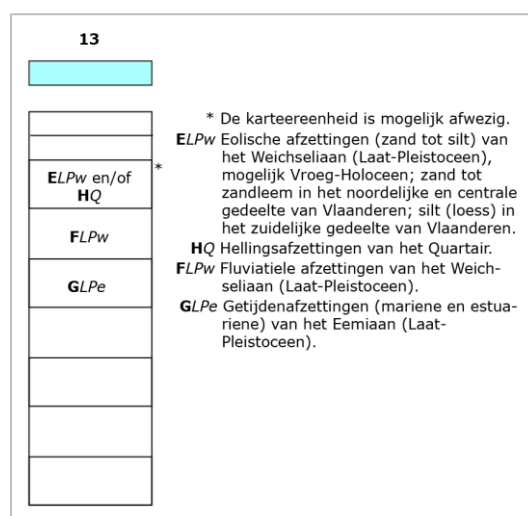
Het projectgebied ligt op de tertiaire afzettingen van het **Lid van Asse (MaAs)** en het **Lid van Wemmel (MaWe)**. Het zijn opeenvolgende zand- en kleilagen uit de Formatie van Maldegem (Ma) die gevormd werden tijdens het Bartonian (Eoceen, tussen 58 en 40 miljoen jaar geleden). Het onderste van de lagen is het Wemmels Zand, een fossielrijk strandzand. Hierop bevindt zich de Zwarte Bank, een laag van bijna zuiver glauconiet. Deze laag wordt opgevolgd door de zware Asse Klei. De overgang van zand naar klei toont aan dat de toen aanwezige Noordzee vrij diep was (Gullentops and Wouters, 1996, p.15) (Figuur 20).

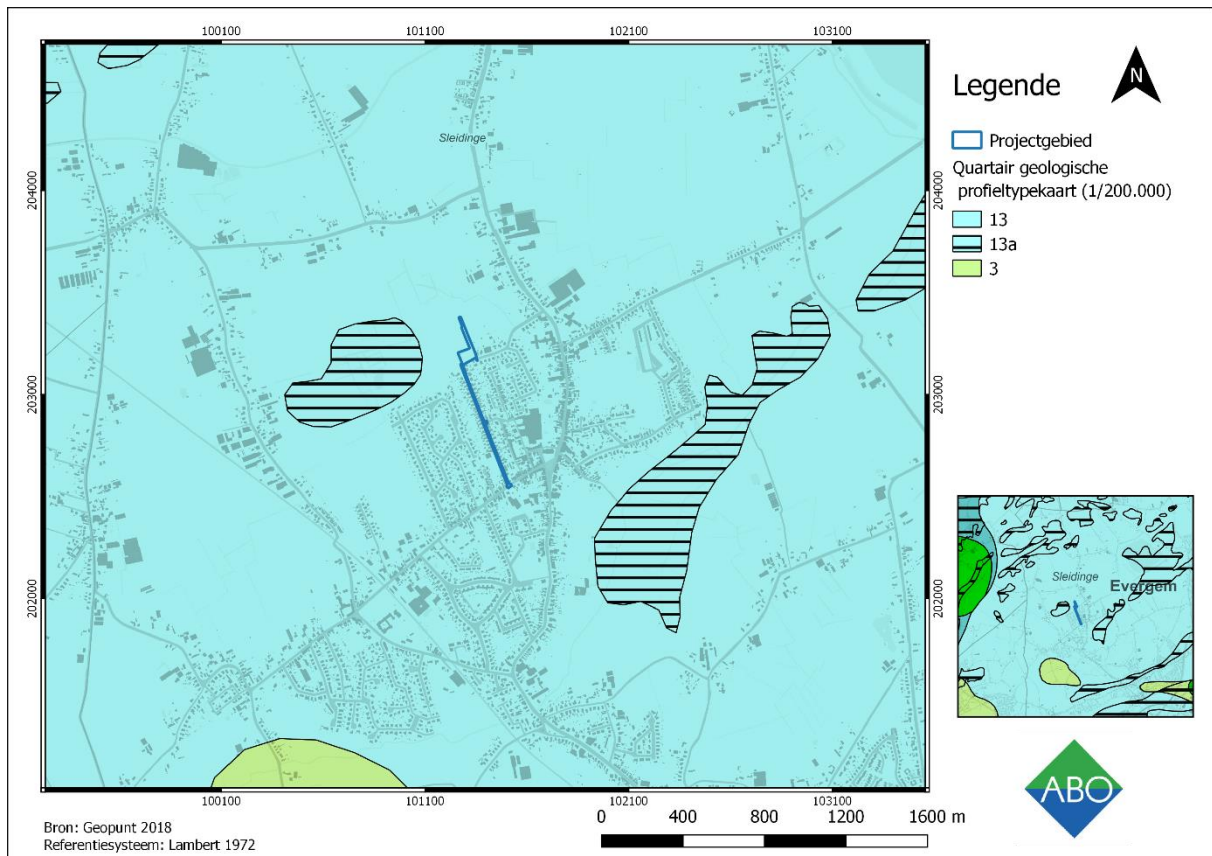
Figuur 20: Gedigitaliseerde Tertiairgeologische kaart met aanduiding van het projectgebied. (Bron: Geopunt, 2018)

3.2.3 QUARTAIRGEOLOGISCHE KAART

Het projectgebied bevindt zich op een quartairgeologische sequentie met getijdenafzettingen van het Eemiaan (Laat-Pleistoceen) aan de basis met daarop fluviatiele afzettingen van het Wechsaliaan (Laat-Pleistoceen). Er zijn verder geen Holocene en/of Tardiglaciale afzettingen bovenop de Pleistocene sequentie (type 13) (Bogemans, 2005) (Figuur 21).

Figuur 21: Detaillegendes van de eenheden die de bovenstaande Quartair geologische kaart (1:50.000) kenmerken (Bron: Geopunt 2018).

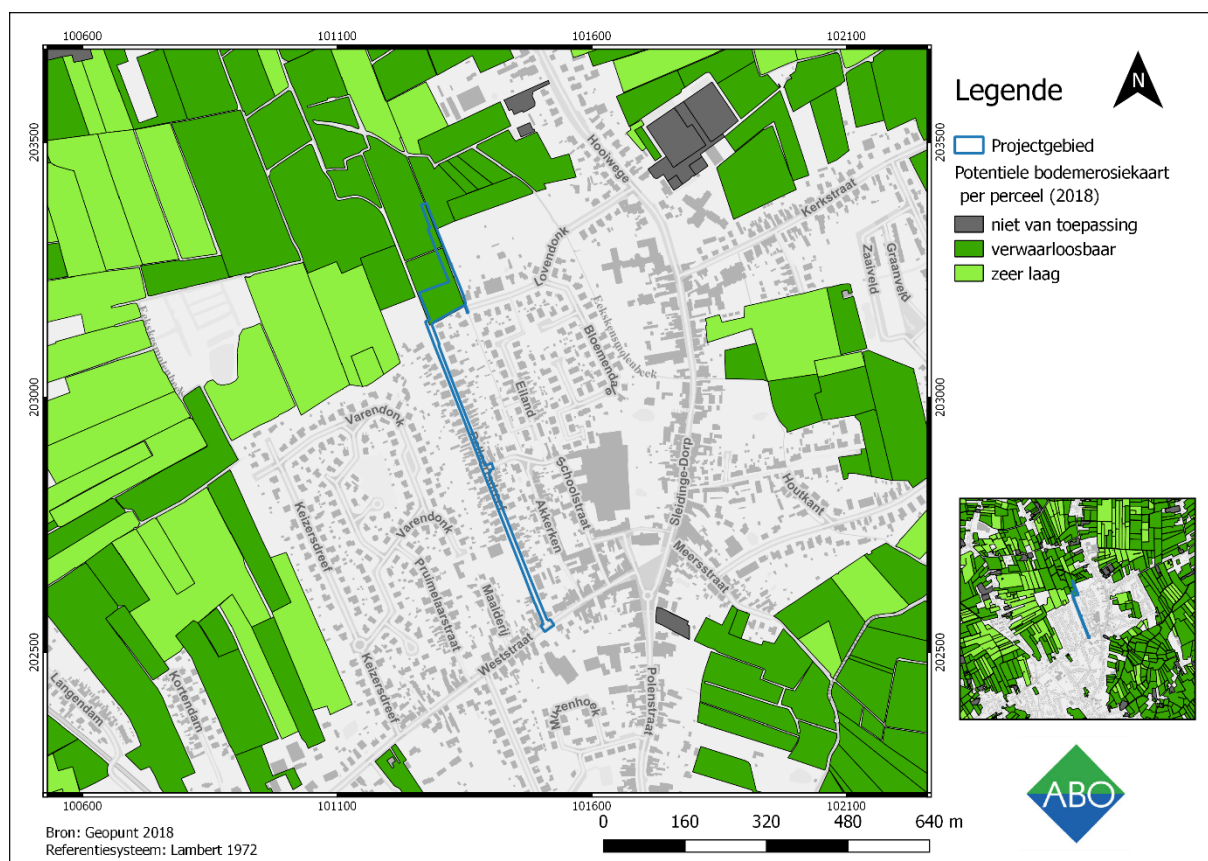
Figuur 22: Gedigitaliseerde Quartair geologische kaart met aanduiding van het projectgebied. (Bron: Geopunt, 2018)

3.2.4 BODEMEROSIEKAART

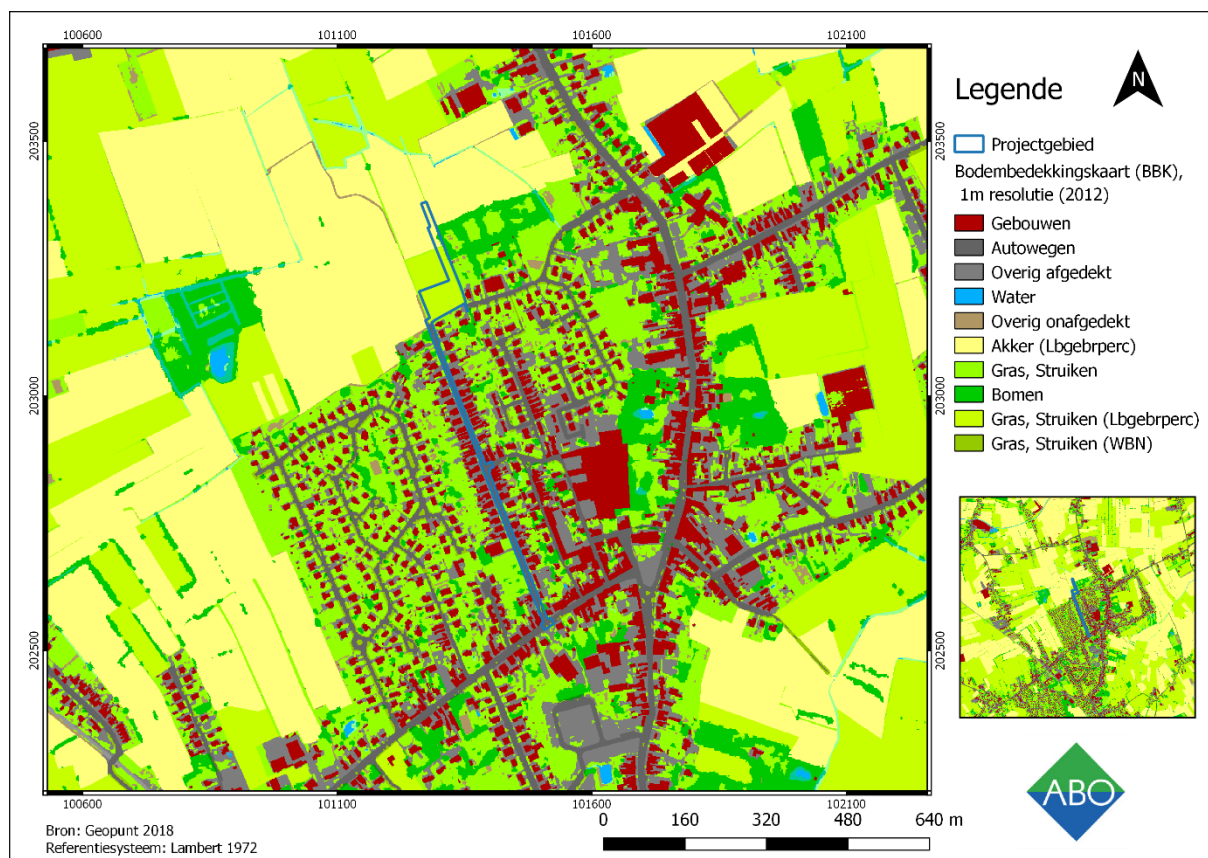
De potentiële bodemerosie is niet gekarteerd op het tracé van de Dellaertsdreef vanaf de kruising met de Weststraat tot aan huisnummer 94. Het meest noordelijke gedeelte van het project, ter hoogte van de zone voor grondverbetering, is gekarteerd met een 'verwaarloosbare' potentiële erosie (Figuur 23).

3.2.5 BODEMGEBRUIKSKAART

Het projectgebied en zijn omgeving worden gekenmerkt door een wegennetwerk en een matige densiteit aan bebouwing (rood), voornamelijk lintbebouwing. In de gebieden hierachter liggen voornamelijk zones met gras en struiken (licht groen), hoge vegetatie (donker groen) en akkers (geel). Het perceel voor grondverbetering ligt onder 'Gras, Struiken (Lbgebrperc) (heel lichtgroen). Het meest noordelijke gedeelte van het projectgebied is gekarteerd als akkerland (Figuur 24).

Figuur 23: Bodemerosiekaart op perceelniveau met aanduiding van het projectgebied. (Bron: Geopunt, 2018)

Figuur 24: Bodembedekkingskaart met aanduiding van het projectgebied. (Bron: Geopunt, 2018)

4 ASSESSMENTRAPPORT: ARCHEOLOGISCHE VOORKENNIS

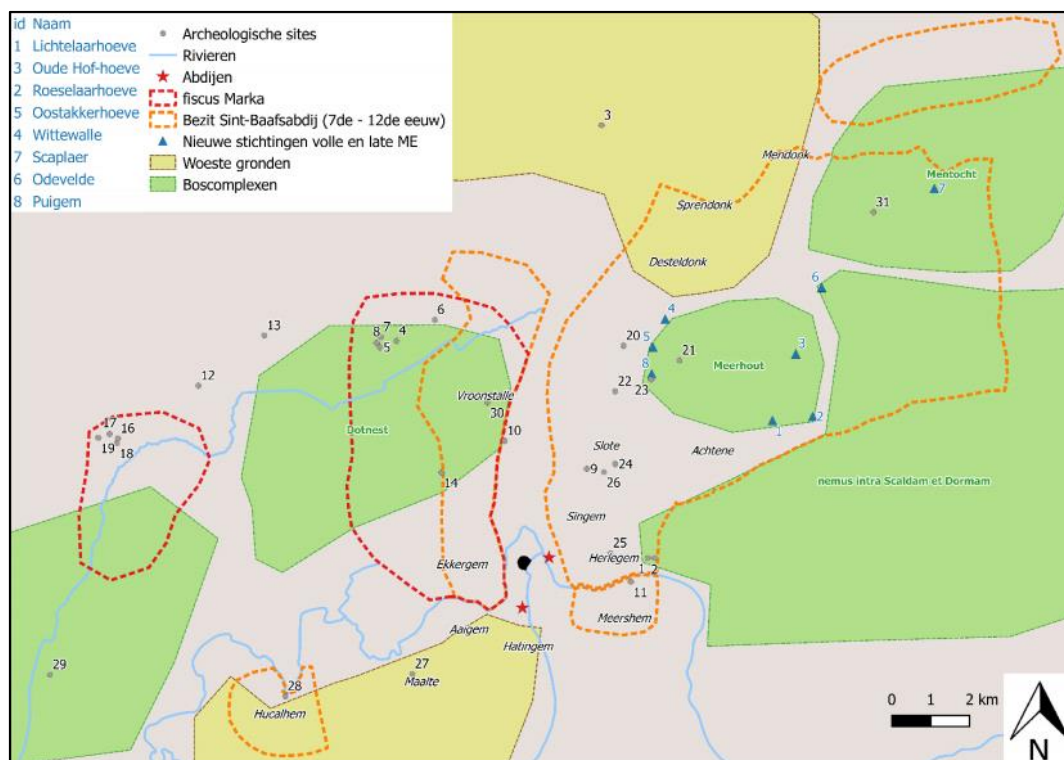
Geraadpleegde bronnen met betrekking tot archeologische voorkennis	Toelichting
Inventarissen	
Zone waar geen archeologie te verwachten valt	niet relevant
Archeologische vooronderzoeken in de omgeving	Relevant, cf. 4.2.3
Inventaris Bouwkundig Erfgoed	Relevant, cf. 4.2.1
Landschapsatlas	niet relevant
Centrale Archeologische Inventaris	Relevant, cf. 4.2.2
Cartografische bronnen	
Figuratieve kaart van Sleidinge (17 ^{de} eeuw)	Relevant, cf. 2.3.1
Fricxkaart (ca. 1712)	Onvoldoende gedetailleerd, cf. 4.3.2
Villaretkaart (ca. 1745)	Niet beschikbaar voor toponiem
Ferrariskaart (1771-1778)	Relevant, cf. 4.3.3
Atlas der Buurtwegen (1841)	Relevant, cf. 4.3.4
Vandermaelen kaarten (1846-1854)	Relevant, cf. 4.3.5
Poppkaart (1842-1879)	Relevant, cf. 4.3.6
Topografische kaart van België (1873)	niet relevant
Topografische kaart van België (1904)	niet relevant
Topografische kaart van België (1939)	Relevant, cf. 4.3.7
Topografische kaart van België (1969)	Relevant, cf. 4.3.7
Topografische kaart van België (1681)	niet relevant
Topografische kaart van België (1989)	niet relevant
Orthofotomozaïek	
Kleinschalig, zomeropnamen, panchromatisch, 1971	niet relevant
Kleinschalig, zomeropnamen, kleur, 1979-1990 (1990)	Relevant, cf. 4.4
Middenschallig, winteropnamen, kleur, 2000-2003	niet relevant
Middenschallig, winteropnamen, kleur, 2005-2007	niet relevant
Middenschallig, winteropnamen, kleur, 2008-2011	Relevant, cf. 4.4
Grootschalig, winteropnamen, kleur, 2013-2015	niet relevant
Grootschalig, winteropnamen, kleur, meest recent	relevant

Tabel 1: Geraadpleegde bronnen voor hoofdstuk 4.

4.1 HISTORISCHE SITUERING VAN SLEIDINGE EN OMSTREKEN

De eerste vermelding van Sleidinge luidt *Scleidingha* of *Scledingha* en dateert uit 1220-1223. Het toponiem zou afgeleid zijn van het Germaanse woord *slaidō* dat ‘glibberige plaats’ betekent (Gysseling, 1960, p.921). De benaming is niet misplaatst vermits het gehucht zich in een landschap bevindt dat een opeenvolging is van droge kouterruggen en slecht gedraineerde depressies met verschillende alluviale meersgebieden en moerassen. Sleidinge is een oud cultuurlandschap met kleine akker- en weilandpercelen in een mozaïekachtig patroon. De omgeving was origineel bebost en woest gebied dat aansloot aan een uitgestrekt heidegebied ten noorden van Gent.

In de 7de eeuw kreeg zendeling Amandus hulp van de Merovingische koning Dagobert I door hem twee koninklijke domeinen toe te wijzen. Het eerste was fiscus *Marka* dat liep van Evergem in het noorden tot aan de Leie en van Gent in het oosten tot Landegem, Merendree en Vinderhoute in het westen. Het tweede besloeg het huidige Sint-Pieters-Aalst en de Blandijnberg. Gedurende dezelfde eeuw werd de Sint-Baafsabdij (toen klooster) door Amandus gesticht (Deschepper, 2016, p.69). Sleidinge bevindt zich op onderstaande kaart net ten noorden van Vroonstalle, in een gebied dat zowel tot de fiscus *Marka* als het grondgebied van de Sint-Baafsabdij behoorde (Figuur 25).

Figuur 25: Kaart met de fiscus van Marka en de bezittingen van de Sint-Baafsabdij tussen de 7de en 12de eeuw. (Bron: Deschepper, 2016, p.136).

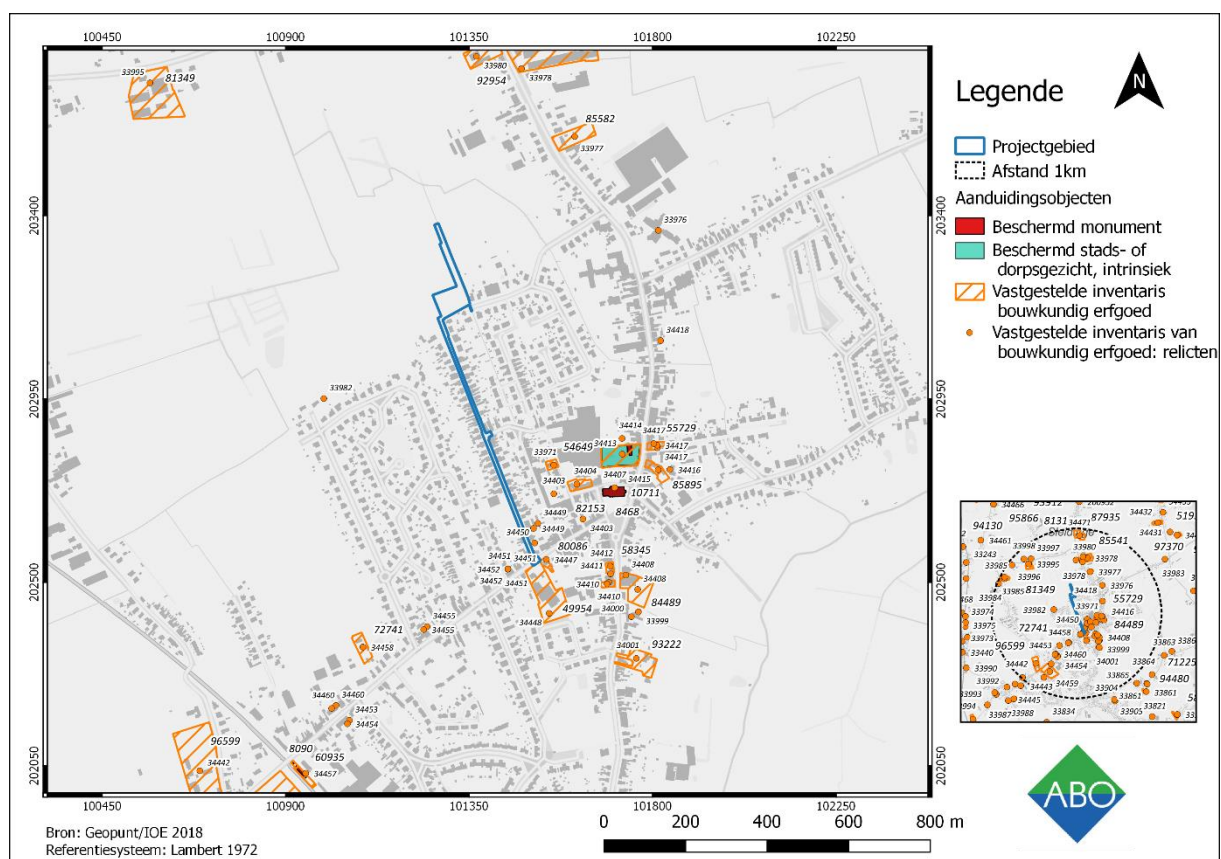
De parochie ontstond vermoedelijk in de eerste helft van de 13de eeuw (eerste vermelding 1260) als afsplitsing van de parochie Evergem (Agentschap Onroerend Erfgoed, 2018f). Het straatdorp gaat vermoedelijk terug tot midden 13de eeuw en was oorspronkelijk verdeeld in twee rechtsgebieden: ‘Sleidinge-Sint-Baafs’ (het oostelijk gedeelte) en ‘Sleidinge-Keure’ (het noordwestelijke gedeelte). Het oostelijke gedeelte was in handen van de familie Gavere tot de Gentse Sint-Baafsabdij het kocht in 1282. De aankoop bevatte eveneens Wondelgem en anderen wijken van Evergem waaronder een eigen schepenbank en drie graden van justitie. Het noordwestelijke gedeelte van het straatdorp was in het bezit van de graven van Vlaanderen. ‘Sleidinge-Keure’ kreeg in 1248 een eigen keure van gravin Margaretha van Constantinopel voor de ontginning van heidegrond en voor de inrichting van een eigen

schepenbank en eveneens drie graden van justitie. Vanaf het einde van de 16de eeuw, onder Filips II, behoorde Sleidinge toe aan het bisdom van Gent (Vandeputte, 2007, p.367). Het dorp evolueerde van een landbouwgemeente naar commerciële activiteiten zoals huisnijverheid in de 18de eeuw en de eerste helft van de 19de eeuw. De teloorgang van de lakennijverheid werd deels opgevangen door de oprichting van nieuwe werkhuizen en textiel fabrieken zoals de katoenweverij *Dierman* en de fabriek *Calcutta* (Agentschap Onroerend Erfgoed, 2018f).

4.2 INVENTARISSEN ONROEREND ERFGOED

4.2.1 INVENTARIS ONROEREND ERFGOED

Volgens de Inventaris Bouwkundig Erfgoed bevinden er zich geen erfgoedwaarden op het projectgebied. Langsheen de Dellaertsdreef (huisnummers 2c en 2b) bevinden zich twee relictten uit de 'Vastgestelde Inventaris van bouwkundig erfgoed'. De twee boerenarbeiderswoningen zijn echter gesloopt ondertussen en vervangen door hedendaagse appartementsgebouwen (Agentschap Onroerend Erfgoed, 2018a). Op de hoek van de Dellaertsdreef en de Weststraat (huisnummer 46) bevindt zich nog steeds een villa uit ca. 1912 (Agentschap Onroerend Erfgoed, 2018g). Aan de overzijde van de Villa staat de voormalige 'Dokterswoning Dr. A. Ruyssen' en cultureel centrum aangeduid als opgenomen in de 'Inventaris Bouwkundig Erfgoed'. Het betreft een voormalige dokterswoning uit het einde van de 19de eeuw dat in 1990 werd omgebouwd tot cultureel centrum (Agentschap Onroerend Erfgoed, 2018b) (Figuur 26).

Figuur 26: Weergave van de meldingen uit de Inventaris Onroerend Erfgoed binnen de 500m van het projectgebied (blauw). (Bron: Inventaris Onroerend Erfgoed, 2018).

Ten oosten van het projectgebied bevinden zich nog enkele elementen van bouwkundig erfgoed zoals de voormalige weverij 'Calcutta', een zondagsschool, dorpswoningen en een herenhuis met brouwerij. De Sint-Joriskerk is erkend zowel als bouwkundig relict als als beschermd monument. De eerste kerk werd vermoedelijk opgericht in de periode 1260-1280. De huidige van oorsprong Gotische kerk werd gebouwd aan het einde van de 16de eeuw (met restauratiefasen gedurende de 18de, 19de en 20ste eeuw) (Agentschap Onroerend Erfgoed, 2018d). Net ten noorden van de kerk bevindt zich de 'Pastorie Sint-Joris en Godelieveparochie met tuin' dat erkend is als beschermd dorpszicht. De pastorie zelf is erkend als bouwkundig erfgoed en dateert uit het vierde kwart van de 17de eeuw. De eerste pastorie werd vermoedelijk gebouwd in 1372 (Agentschap Onroerend Erfgoed, 2018e).

4.2.2 CENTRALE ARCHEOLOGISCHE INVENTARIS

Op het projectgebied zelf bevinden zich geen vermeldingen uit de Centrale Archeologische Inventaris (Figuur 27). De dichtstbijzijnde meldingen zijn ID's 154916, 151396, 157378 en 16500. Aan de Varendonk (ID 154916), net ten westen van het projectgebied werd een dubbel circulaire grafstructuur aangetroffen uit een onbepaalde periode (Bourgeois et al., 2000).

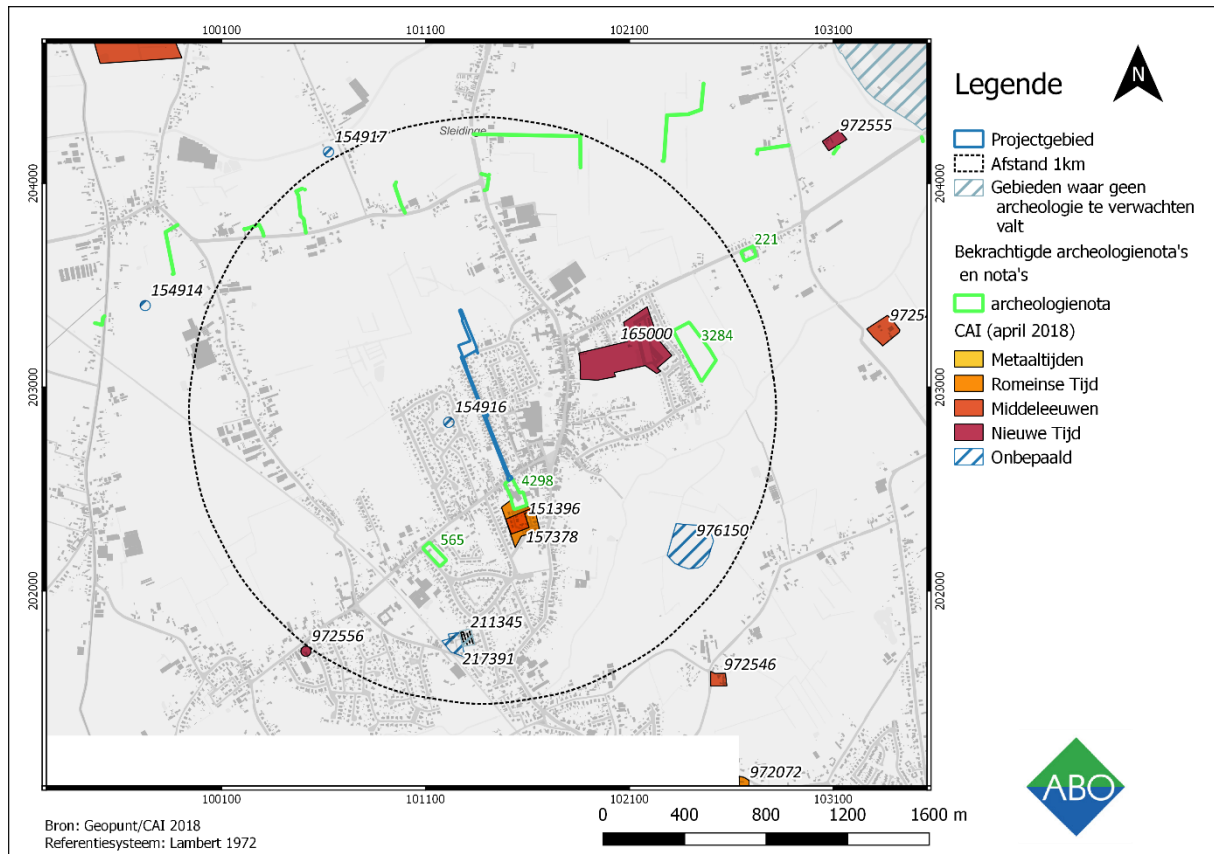
Ten zuiden van het projectgebied, aan de Muzenhoek, bevinden zich twee locaties uit de Romeinse Tijd (ID's 151396 en 157378). Op de eerste locatie werd een cluster van 15 kuilen en enkele paalsporen aangetroffen. Een palenrij met vierkante paalsporen maakte mogelijk deel uit van een hoofdgebouw. Op de tweede locatie heeft men een Romeinse enclos met een 11-tal structuren aangetroffen. Vier structuren werden gedateerd als het type Alphen-Ekeren (eind 1ste eeuw-begin 2de eeuw). Uit een tweede fase dateren drie gebouwstructuren en een waterput (2de helft 2de eeuw-begin 3de eeuw). De vondst van wetstenen, maalstenen en een potstal wijst op een landelijke nederzetting. Bijkomend werden drie perceelsgreppels en een kuil uit de Late Middeleeuwen aangetroffen wat wijst op een lange bewoning op deze locatie (De Smaele et al., 2011; Kale-Leie Archeologische Dienst, 2010). Eind 2012 werd door BAAC Vlaanderen een proefsleuvenonderzoek uitgevoerd aan het Oostveld, ten westen van het projectgebied. Tijdens het onderzoek werden recente en oudere grachten aangetroffen. De recente grachten kwamen overeen met cartografisch kaartmateriaal waardoor de datering kon vastgelegd worden tussen de 16de en 19de eeuw. De oudere grachten konden niet gedateerd worden vermits er geen vondsten aangetroffen werden die een datering mogelijk maakte (Janssens and Krekelbergh, 2012).

In een straal van 1.000 meter zijn er negen meldingen uit de Centrale Archeologische Inventaris. De dateringen van de meldingen omvatten Metaaltijden, Romeinse Tijd en Nieuwe Tijd. Het betreft onder andere:

ID	Naam	Omschrijving	Datering
154916	Keizersgoed Circulaire structuur 595	grafheuvel met dubbele circulaire structuur	Onbepaald
151396	Polenstraat (vooronderzoek 2010)	cluster van 15 kuilen en paalsporen	Romeinse Tijd
157378	Polenstraat (vervolgonderzoek 2011)	enclos (greppelsysteem) met een 11-tal structuren	Romeinse Tijd
165000	Oostveld	enkele grachten en kuilen	Nieuwe Tijd
976150	Meerbeke (EV13)	cirkelvormige structuur van ca. 240m met perceelsbegrenzing	Onbepaald
211345	Wurmstraat	kleine sporencluster met 8 paalkuilen en een greppel	Metaaltijden

217391	Wurmstraat	lijnelementen uit Romeinse Tijd, Nieuwe en Nieuwste Tijd	Onbepaald
972556	Weegse	een 17 ^{de} -eeuwse korenwindmolen, later herbouwd en stopgezet	Nieuwe Tijd
154917	Schroonhoek Circulaire structuur 645	grafheuvel met circulaire structuur	Onbepaald

Tabel 2: Overzichtstabel CAI.

Figuur 27: Alle CAI-meldingen binnen een straal van 1000 meter van het projectgebied (blauw). (Bron: Centrale Archeologische Inventaris, 2018).

4.2.3 ARCHEOLOGISCHE VOORONDERZOEKEN IN DE DIRECTE OMGEVING

In de directe omgeving van het projectgebied zijn vier locaties onderzocht door middel van een archeologienota (Figuur 27). ID 4298 bevindt zich net ten zuiden van het projectgebied, ter hoogte van het huidige cultuurcentrum. Het terrein werd vrijgegeven voor archeologisch onderzoek aangezien de geplande werken geen bijkomende verstoring zal veroorzaken (Janssens, 2017). De Logi & Hoorne bvba voerde in 2016 een bureaustudie uit aan de Weststraat 95 (ID 565). Gezien de mogelijke intactheid van het archeologisch bodemarchief, werd een proefsleuvenonderzoek (drie sleuven) met eventueel bijkomende waarderende boringen voorgesteld (bij een positief resultaat van lithisch materiaal). Tot heden werden deze ingrepen in de bodem nog niet uitgevoerd (De Brant, 2016).

Ten oosten van de CAI-locatie 165000 aan het Oostveld werd door Studiebureau Archeologie in 2017 een archeologienota uitgevoerd. Ter onderzoek van het archeologisch bodemarchief, werden landschappelijke boringen in functie van Steentijdsites voorgesteld (met een mogelijk vervolgtraject van verkennende en waarderende boringen en een proefsleuvenonderzoek). Deze ingrepen werden tot op heden nog niet uitgevoerd (van der Waa, Marjolein, 2017). Ten noorden van het projectgebied

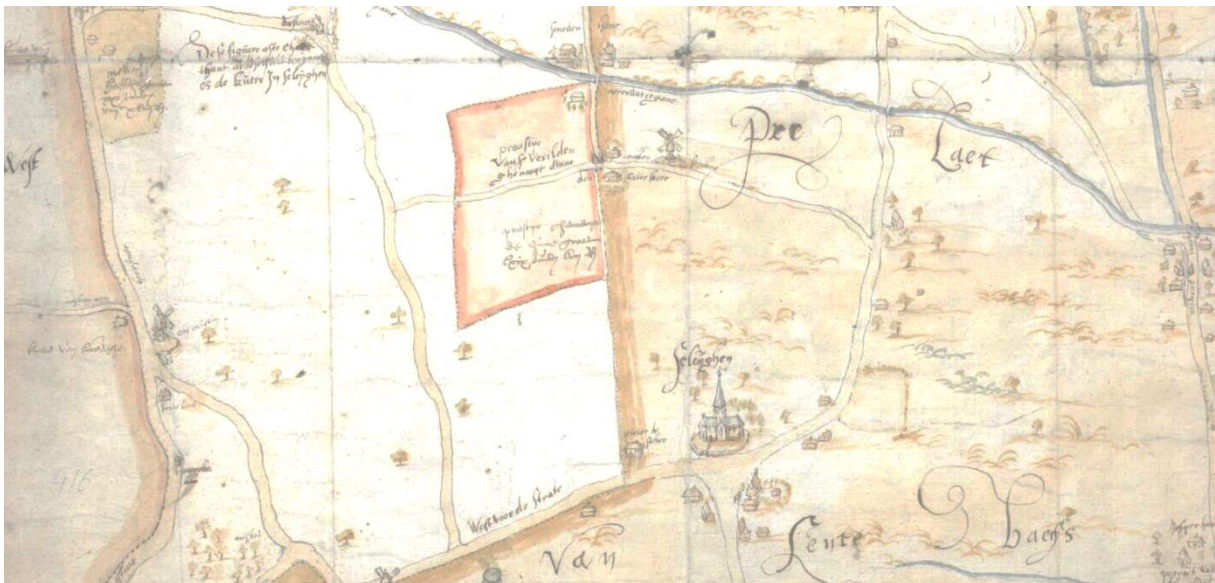
werd in 2016 een archeologienota uitgevoerd in verband met de aanleg van de hoogspanningslijn Mercator-Horta (BAAC Vlaanderen, ID 551). Door de versnippering van het projectgebied en de minimale ingrepen werd het tracé vrijgegeven voor verder archeologisch onderzoek (Cornelis, 2016).

4.3 CARTOGRAFISCHE BRONNEN

4.3.1 FIGURATIEVE KAART VAN SLEIDINGE (17DE EEUW?)

De oudste cartografische bron is een figuratieve kaart van het dorpscentrum van Sleidinge uit (het begin van?) de 17de eeuw (Figuratieve kaart van Sleidinge, 17de eeuw) (Figuur 28). Het oostelijke gedeelte van het dorp is afgebakend met een bruine lijn. De beschrijving 'Heer Liche de van den Pre Laet Sente Baefs' doet vermoeden dat dit gedeelte in bezit was van de Sint-Baafsabdij van Gent. Rond 1540 was de abdij echter opgeheven en gaf keizer Karel V het bevel om grote delen van de abdij te slopen. Deze gegevens doen vermoeden dat de figuratieve kaart ouder is dan de datering die eraan gegeven is door het Rijksarchief. De bezittingen van de abdij werden na de opheffing overgedragen naar het bisdom van Gent.

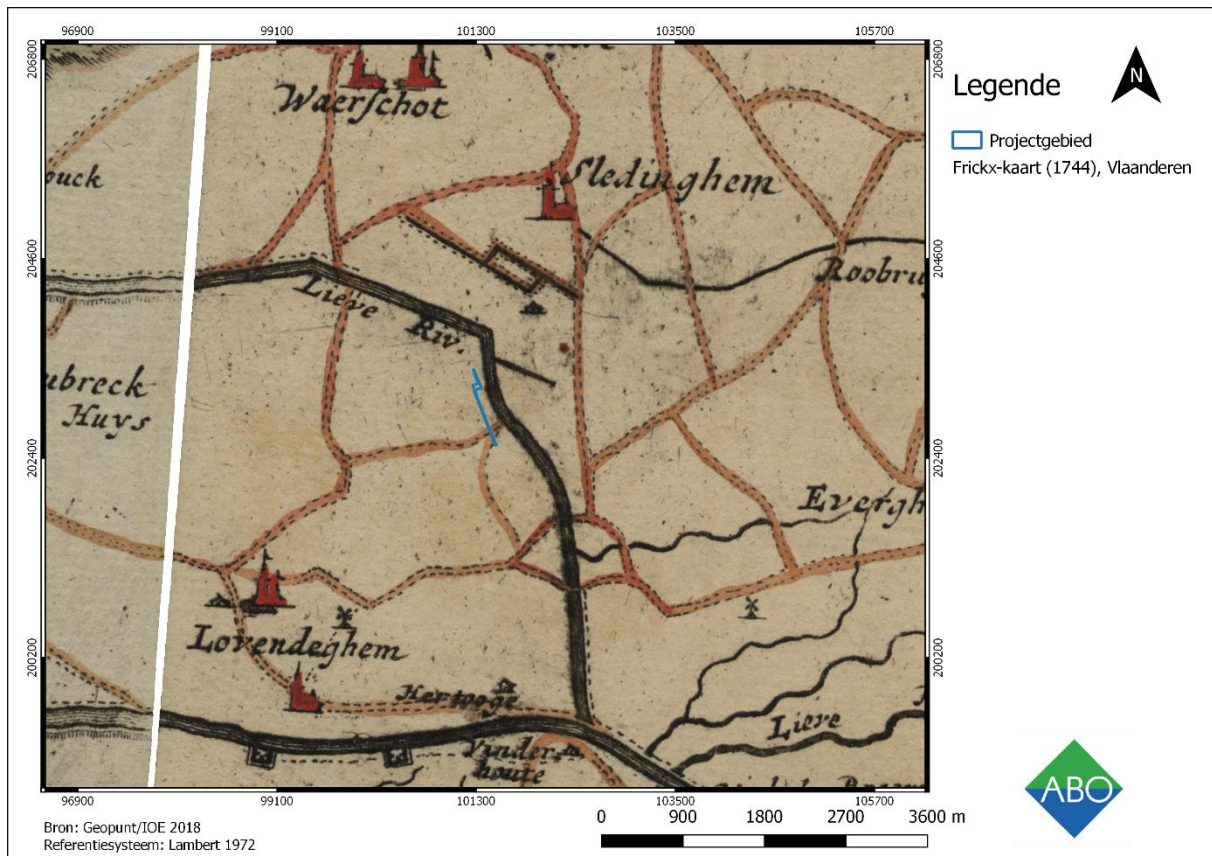
Goed herkenbaar op de kaart is de Sint-Joriskerk. Van hieruit vertrekt, zoals nog steeds het geval is, de 'Westvoorde Strate' naar het westen. De Dellaertsdreef kan vermoedelijk gesitueerd worden tussen het pad ten westen van de kerk, dat langs het huis van 'Pieter de focker' naar het noorden toe loopt, en de kerk zelf. Het pad bestaat niet meer maar nog wel het verdere verloop vanaf de 'catte boer' (huidige kruising Schroombroek en Methrimstraat). Er bevindt zich geen bebouwing of specifieke kartering op de mogelijke locatie van het projectgebied.

Figuur 28: Figuratieve kaart van Sleidinge (Bron: Rijksarchief België, 1601-1700).

4.3.2 FRICXKAART OF KAART VAN DE NEDERLANDEN (CA. 1712-1744)

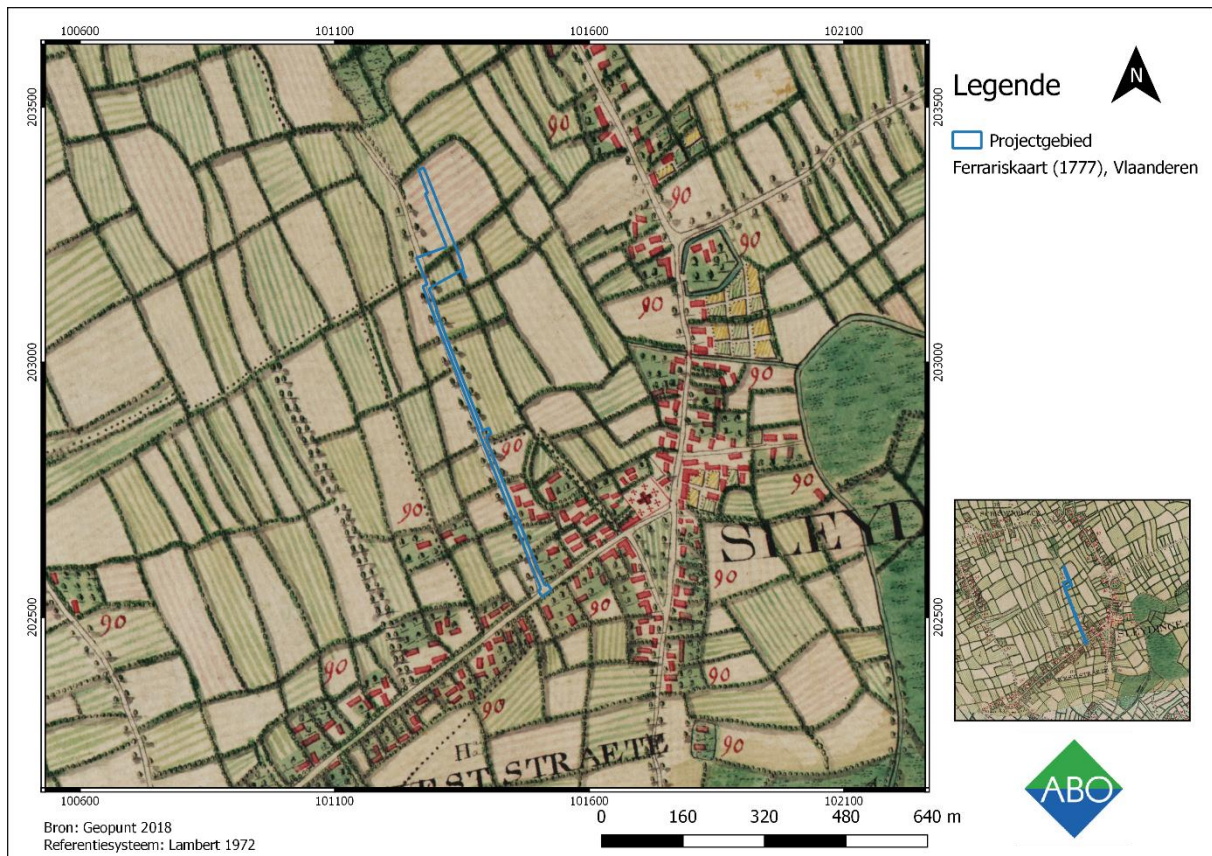
Het projectgebied ligt parallel met de Lieve (kanaal sinds de 13de eeuw) in een gebied dat niet nader gekarteerd is, tussen *Sledinghem* en *Lovendeghem*. Het projectgebied ligt mogelijk foutief aangezien het zich ten westen van de kerk van Sleidinge (Sledinghem) bevindt. Deze verschuiving resulteert uit de moeilijkheidsgraad die gepaard gaat met het georefereren van historische kaarten aan de huidige referentiesystemen. Door de algemene aard van deze kaart heeft ze slechts weinig wetenschappelijke meerwaarde (Figuur 29).

Figuur 29: Fricxkaart met aanduiding van het projectgebied. (Bron: Geopunt, 2018)

4.3.3 FERRARISKAART OF KABINETSKAART DER OOSTENRIJKSE NEDERLANDEN EN HET PRINSBISDOM LUIK (1771- 1778)

Op de Ferriskaart is te zien dat het wegennet geheel overeenstemde met het huidige wegennet. De grote lijnen van het huidige wegennet zoals De Dellaertsdreef, de Weststraat en Sleidinge Dorp en de Polenstraat kunnen weliswaar herkend worden. De Dellaertsdreef was ten tijde van de opmaak van de bron langer naar het noorden toe. De dreef is gekarteerd als een soort van laan door de plaatsing van bomen evenwijdig aan weerszijden van de straat. Bebouwing is enkel aanwezig aan de oostzijde van de straat, ter hoogte van de huidige huisnummers 4 tot en met 14. Het noordelijke gedeelte van het projectgebied bevindt zich in landbouwgebied in de vorm van percelen met bomenrijen ter afsluiting. Het projectgebied bevond zich in het gehucht 'Weststraete', behorende tot de parochie van Sleidinge (90) (Figuur 30).

Figuur 30: Ferrariskaart met aanduiding van het projectgebied. (Bron: Geopunt, 2018)

4.3.4 ATLAS DER BUURTWEGEN (1843–1845)

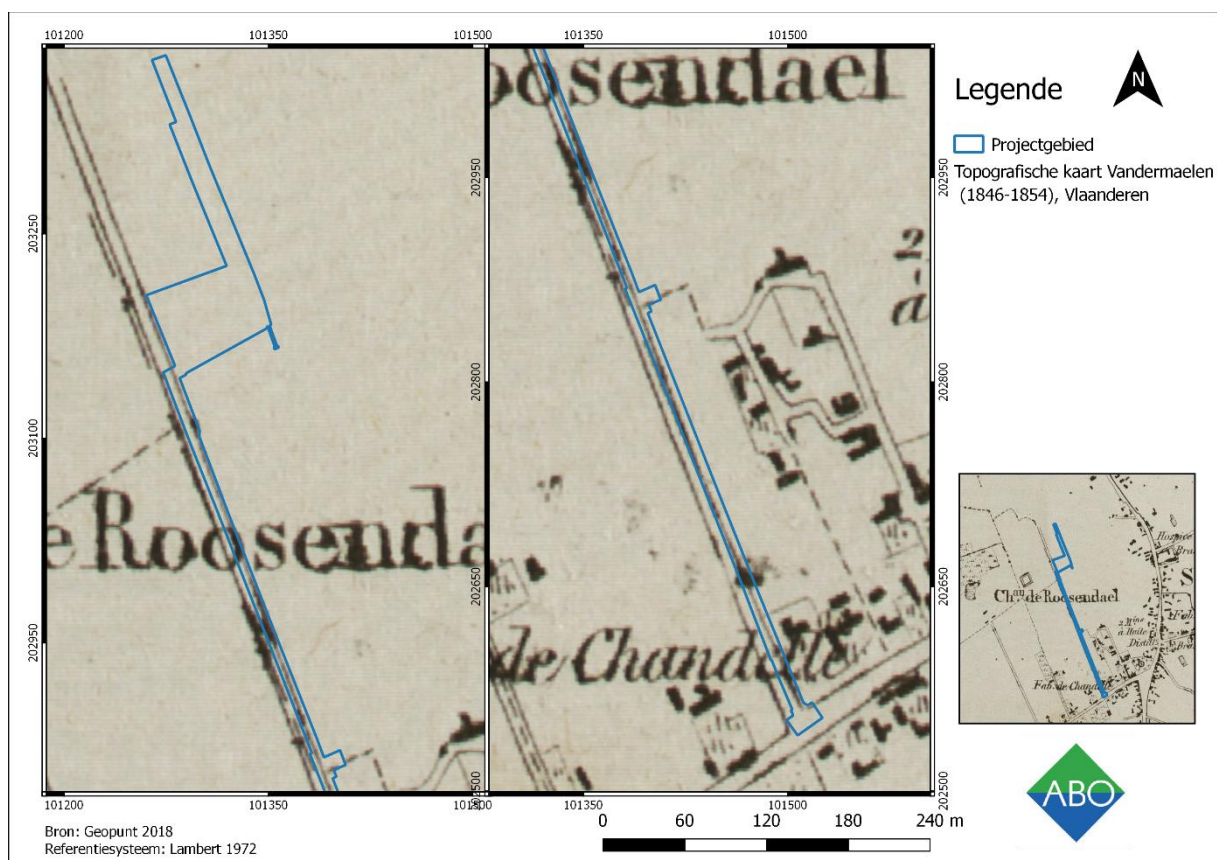
Op de Atlas der Buurtwegen komt de locatie van het wegennet eveneens overeen met deze van het huidige wegennet. De Dellaertsdreef staat beschreven als *Chemin nr. 22*. De aanzet van de Schooldreef is ook al aanwezig (*Chemin nr. 33*), om een connectie te maken met *Chemin nr. 21*. De zone voor grondverbetering is onbebouwd. Verdere informatie over het grondgebruik kon niet afgeleid worden van de cartografische bron. Wel is het opvallend dat de bebouwing langs de Dellaertsdreef, die nog aanwezig was op de Ferrariskaart, volledig verdwenen is (Figuur 31).

4.3.5 VANDERMAELENKAART OF CARTES TOPOGRAPHIQUES DE LA BELGIQUE (1846-1854)

Analoog aan de vorige kaarten, valt het wegennet grotendeels samen met het huidige wegennet. Op de Vandermaelenkaart doet zich eenzelfde situatie voor als op de Atlas der Buurtwegen. Ten westen van de zone voor grondverbetering toont de Vandermaelenkaart bijkomend het 'Chateau de Roosendaal', dat ondertussen verdwenen is. Ten zuiden hiervan vermeldt de kaart bijkomend de 'Fab. de Chandelle'. Het gaat om een afdeling van een werkhuis voor de vervaardiging van wollen en katoenen stoffen dat net ten noorden van de kerk in 1853 werd opgericht (Agentschap Onroerend Erfgoed, 2018c) (Figuur 32).

Figuur 31: Atlas der Buurtwegen met aanduiding van het projectgebied. (Bron: Geopunt, 2018)

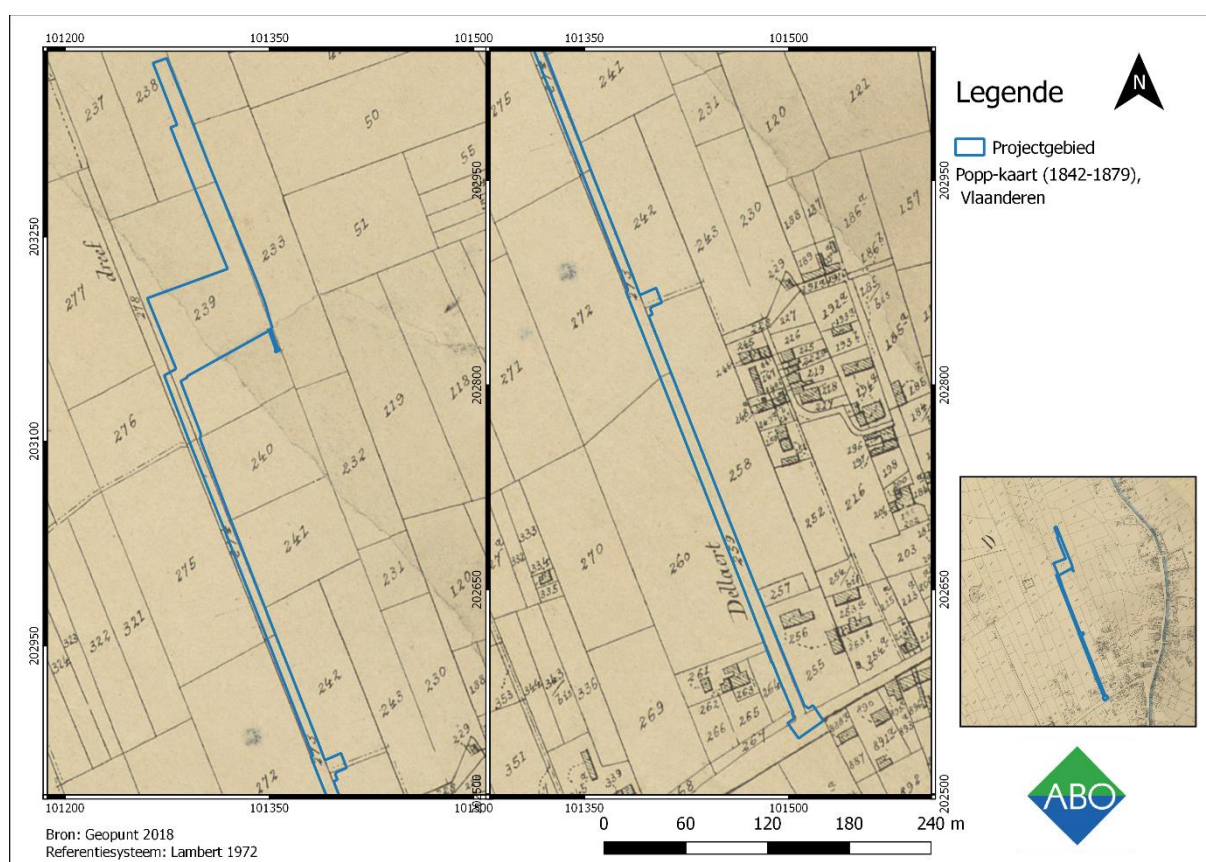

Figuur 32: Vandermaelenkaart met aanduiding van het projectgebied. (Bron: Geopunt, 2018)

4.3.6 DE KAARTEN VAN CHRISTIAAN C. POPP OF POPPKAART (1842-1879)

De situatie op de kaart van Popp is gelijklopend met de twee vorige bronnen. Enkel op de kruising met de huidige Weststraat is bebouwing gekarteerd. Opvallend is wel dat de Dellaertsdreef eveneens genummerd is waardoor het in principe om een privéweg ging (Figuur 33).

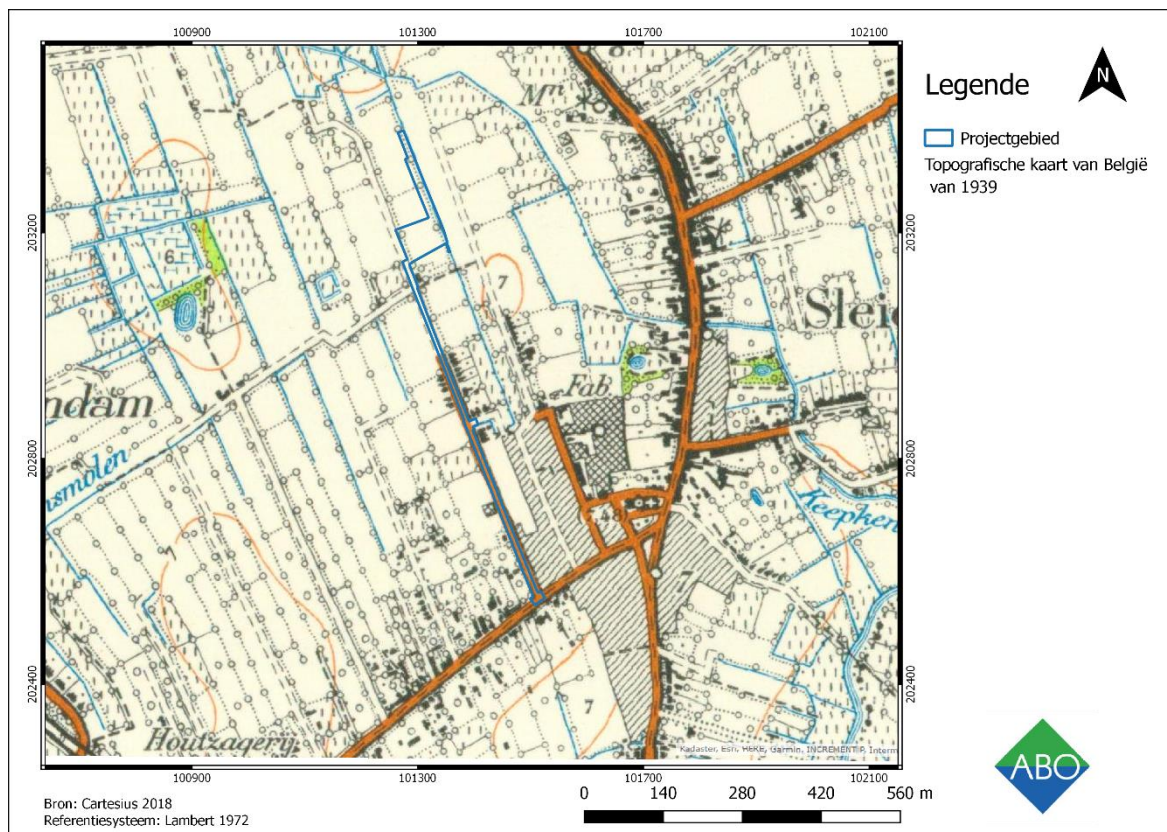
De dreef omvat de perceelsnummers 278, 273, 259 en 274 die allen beschreven staan in de legger als 'bep(l). grond'. De eerste drie percelen waren in bezit van Petrus-Franciscus Claeys, een landbouwer uit *Sleydinge*. Perceel 274 behoorde toe aan Franciscus Meuraut, rentenier uit Gent. De percelen aan de insteek bij de huidige Schoolstraat waren eveneens in het bezit van dhr. Claeys. Het gaat hier volgens de legger om 'land'. Het noordelijke gedeelte van het projectgebied, inclusief de zone voor grondverbetering, staat beschreven als 'land' en behoorde toe aan het echtpaar Petrus-Bernardus en Catharina Depoorter uit Evergem (perceel nr. 239) en aan Carolus Martens, een landbouwer uit *Sint-Maertens-Leerne* (perceel nr. 238) (Philippe-Christian, 1842).

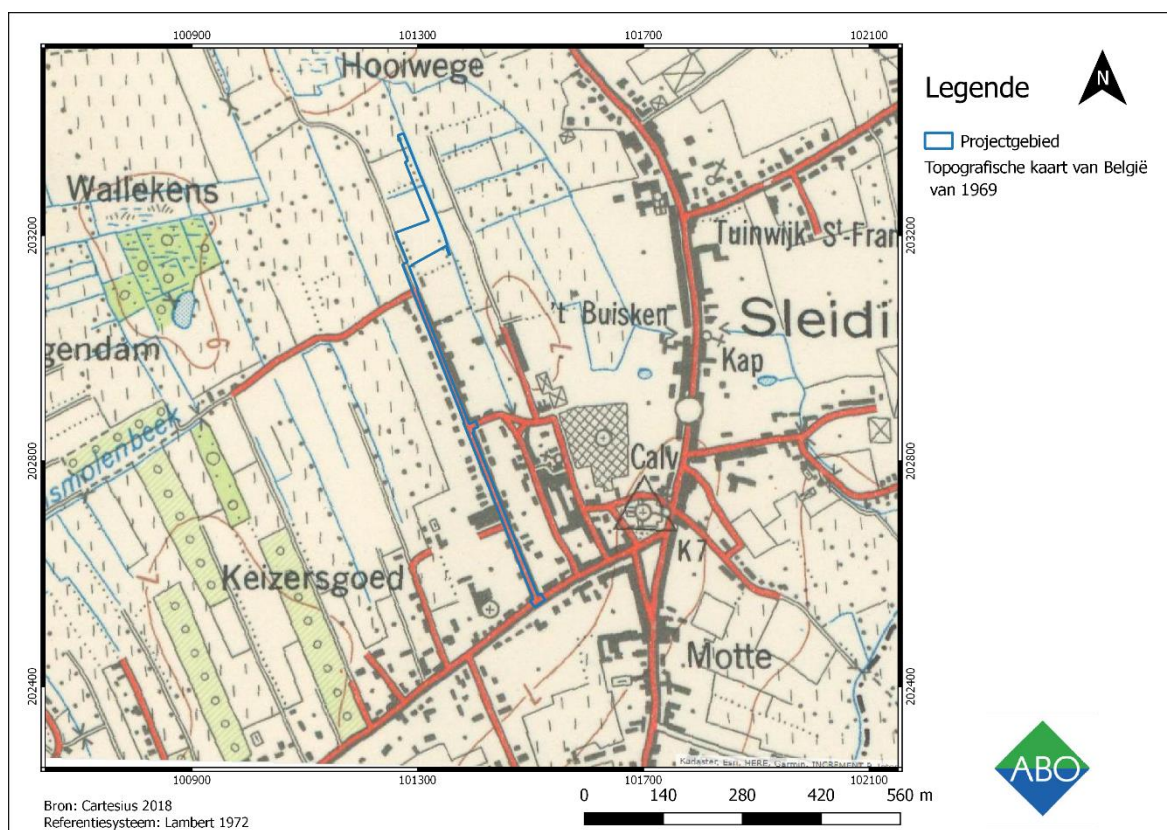
Figuur 33: Poppkaart met aanduiding van het projectgebied. (Bron: Geopunt, 2018)

4.3.7 NA 1900

De recentere topografische kaarten tonen aan dat de Dellaertsdreef niet meer van traject is aangepast vanaf de helft van de 18de eeuw. De Topografische kaarten van 1939 en 1969 tonen een evolutie in de bebouwing langsheen de dreef. De concentratie net ten noorden van de Schoolstraat rond de helft van de 20ste eeuw, verspreide zich snel over de gehele dreef (Figuur 34 en Figuur 35). Vanaf de kaart van 1969 is de Schoolstraat een volwaardige straat die een verbinding maakte met de textielfabriek.

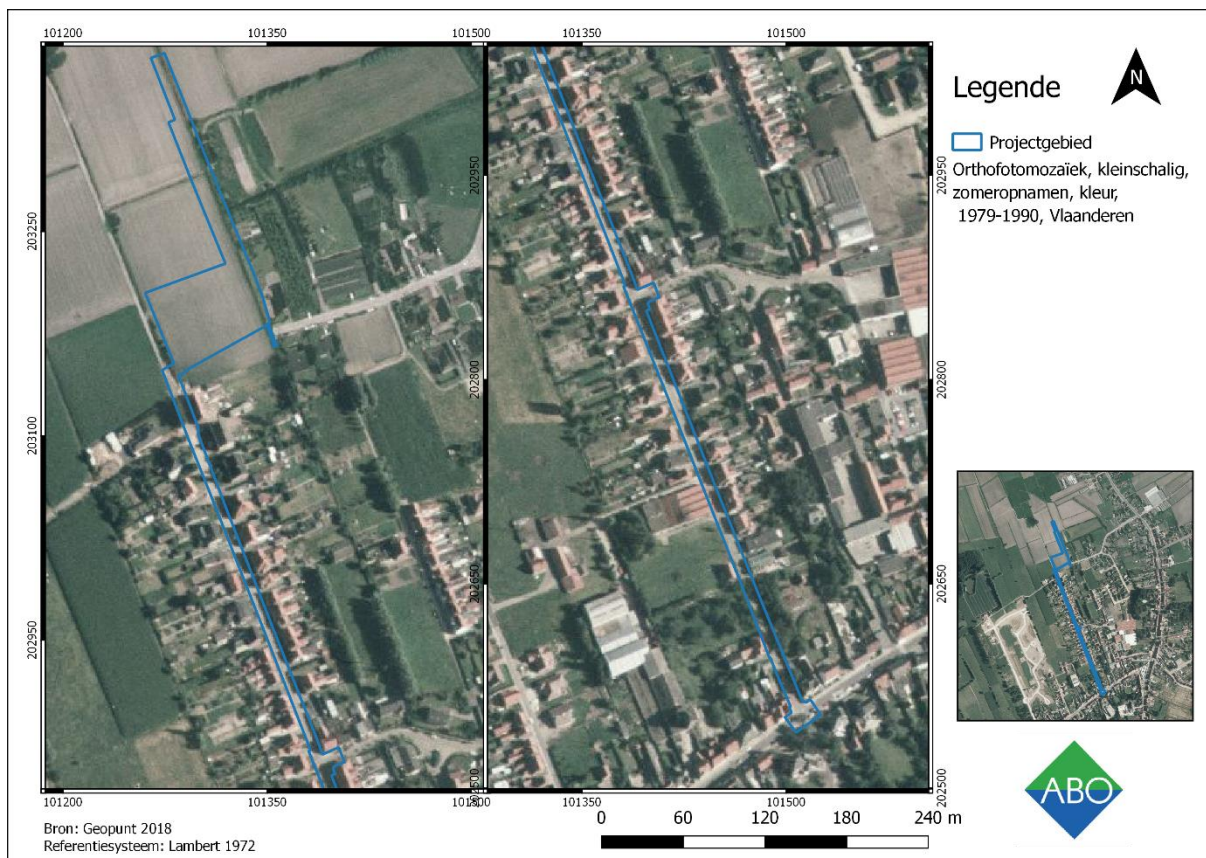
Figuur 34: Topografische kaart van België uit 1939 met aanduiding van het projectgebied. (Bron: Cartesius, 2018)

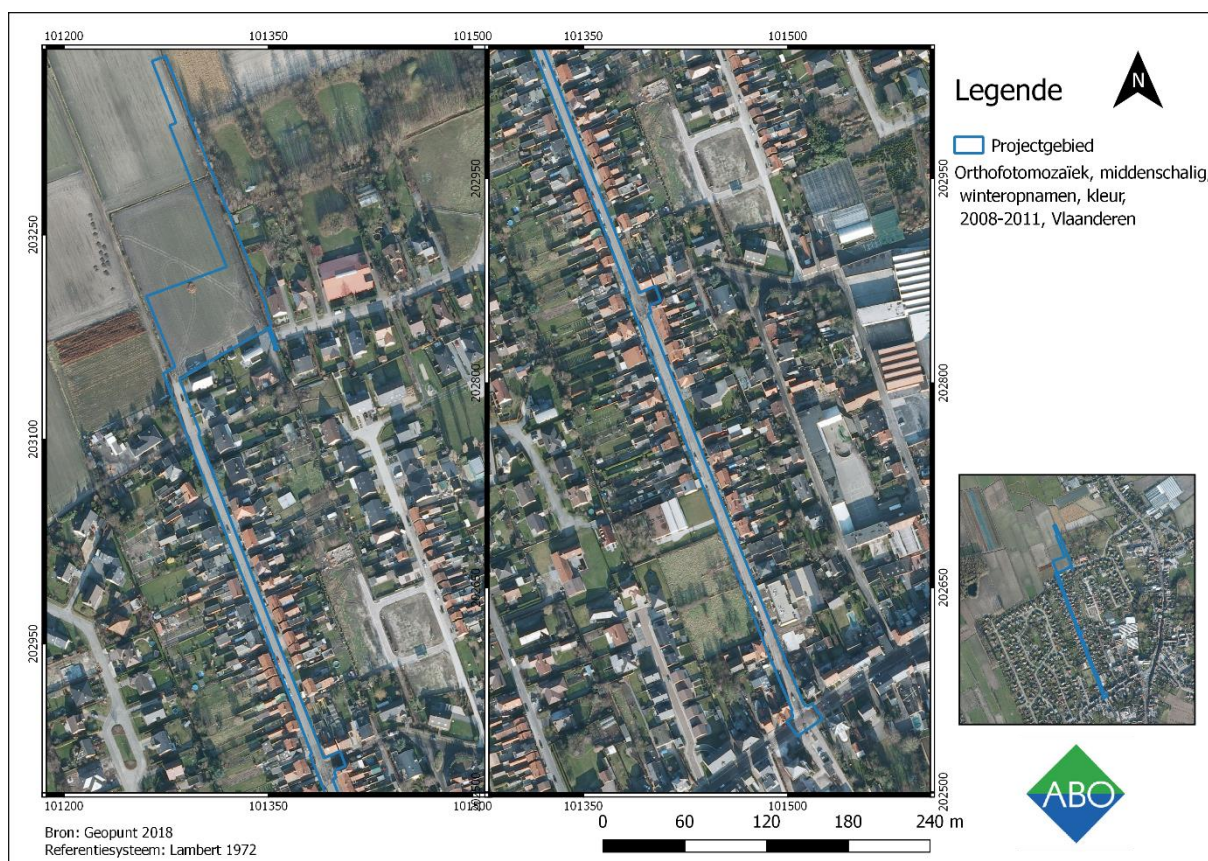
Figuur 35: Topografische kaart van België uit 1969 met aanduiding van het projectgebied. (Bron: Cartesius, 2018)

4.4 RECENTE LANDSCHAPSVERANDERINGEN

Uit recente topografische kaarten en luchtfoto's blijkt dat het stratennet dat het projectgebied omvat nagenoeg ongewijzigd is gebleven vanaf de helft van de 20ste eeuw. Enkel de verspreide bebouwing langs de straten is naarmate de tijd toegenomen. Het perceel van het terrein voor grondverbetering bleef stevast onverhard (Figuur 36 en Figuur 37).

Figuur 36: Orthofotomozaïek uit 1990 met aanduiding van het projectgebied. (Bron: Geopunt, 2018)

Figuur 37: Orthofotomozaïek uit 2009 met aanduiding van het projectgebied. (Bron: Geopunt, 2018)

5 BESLUIT

5.1 INTERPRETATIE EN DATERING

Op basis van de landschappelijke, archeologische en historische gegevens kan een inschatting gemaakt worden van de aard en ouderdom van het archeologische potentieel ter hoogte van het projectgebied.

Het projectgebied bevindt zich in de Vlaamse Vallei buiten een voorlopig of tijdelijk beschermde archeologische site alsook buiten een vastgestelde archeologische zone. De ondergrond ter hoogte van het projectgebied wordt gekenmerkt door matig natte lemige zandbodems met structuur B horizont (Sdb-bodems) en kunstmatig aangepaste bodems (OB). Verder ligt het projectgebied direct ten westen van de Eekskemolenbeek en ten noorden van het Sleidingsvaardeken, twee niet-natuurlijke waterlopen. Het Digitaal Hoogtemodel geeft weer dat het projectgebied gelegen is een lokale droge kop tussen 5m TAW en 8m TAW. De DHMV toont duidelijk het NWZO-georiënteerde topografisch hoger gelegen gebied van de Vlaamse vallei, vertrekkende vanuit de laagten van de bekkens van de Gentse kanalen. Ook zijn de beschreven kouters en het patroon van kleine akker- en weilandpercelen goed zichtbaar.

Archeologische vondsten in de omgeving suggereren menselijke aanwezigheid tijdens de Metaaltijden, de Romeinse Tijd, de Middeleeuwen en de Nieuwe Tijd. Op het projectgebied zelf bevinden zich geen vermeldingen uit de Centrale Archeologische Inventaris. Aan de Varendonk (ID 154916), net ten westen van het projectgebied werd een dubbele circulaire grafstructuur aangetroffen uit een onbepaalde periode (Bourgeois et al., 2000). Ten zuiden van het projectgebied, aan de Muzenhoek, bevinden zich twee locaties uit de Romeinse Tijd waar enerzijds een cluster van 15 kuilen en enkele paalsporen en anderzijds een enclos met een 11-tal structuren werd aangetroffen. Bijkomend werden drie perceelsgreppels en een kuil uit de Late Middeleeuwen aangetroffen wat wijst op een lange bewoning op deze locatie (De Smaele et al., 2011; Kale-Leie Archeologische Dienst, 2010). Eind 2012 werden aan het Oostveld recente en oudere grachten aangetroffen. De recente grachten kwamen overeen met cartografisch kaartmateriaal waardoor de datering kon vastgelegd worden tussen de 16de en 19de eeuw. De oudere grachten konden niet gedateerd worden vermits er geen vondsten aangetroffen worden die een datering mogelijk maakten (Janssens and Krekelbergh, 2012).

Resten uit de Steentijd en de Nieuwste Tijd zijn tot nu toe praktisch afwezig, wat daarom niet wil zeggen dat deze aanwezigheid ook geheel zou ontbreken.

Op historisch kaartmateriaal wordt bevestigd dat het projectgebied ten westen ligt van het dorpscentrum van Sleidinge, wat de Frickxkaart tegenspreekt. Bebouwing op en langs het projectgebied is echter schaars en zal volgens de bronnen pas ontwikkeld worden vanaf de tweede helft van de 20ste eeuw.

Het terrein voor grondverbetering (perceel 239^d) lag vanaf de tweede helft van de 18de eeuw onder akker- of grasland. Het terrein bleef vanaf die periode tot nu onbebouwd.

5.2 INSCHATTING POTENTIEEL TOT KENNISVERMEERDERING

Voor het projectgebied kan worden gesteld dat er op heden een archeologische kennislacune bestaat inzake menselijke aanwezigheid vanaf de Steentijd tot en met de Nieuwste Tijd. Hierdoor bestaat het potentieel tot kennisvermeerdering vooral uit het aantreffen van archeologische resten die getuigen van menselijke aanwezigheid vanaf de Steentijd en uit het aantreffen van resten die kunnen informeren over het ontstaan en de ontwikkeling van het gehucht Sleidinge in een latere periode.

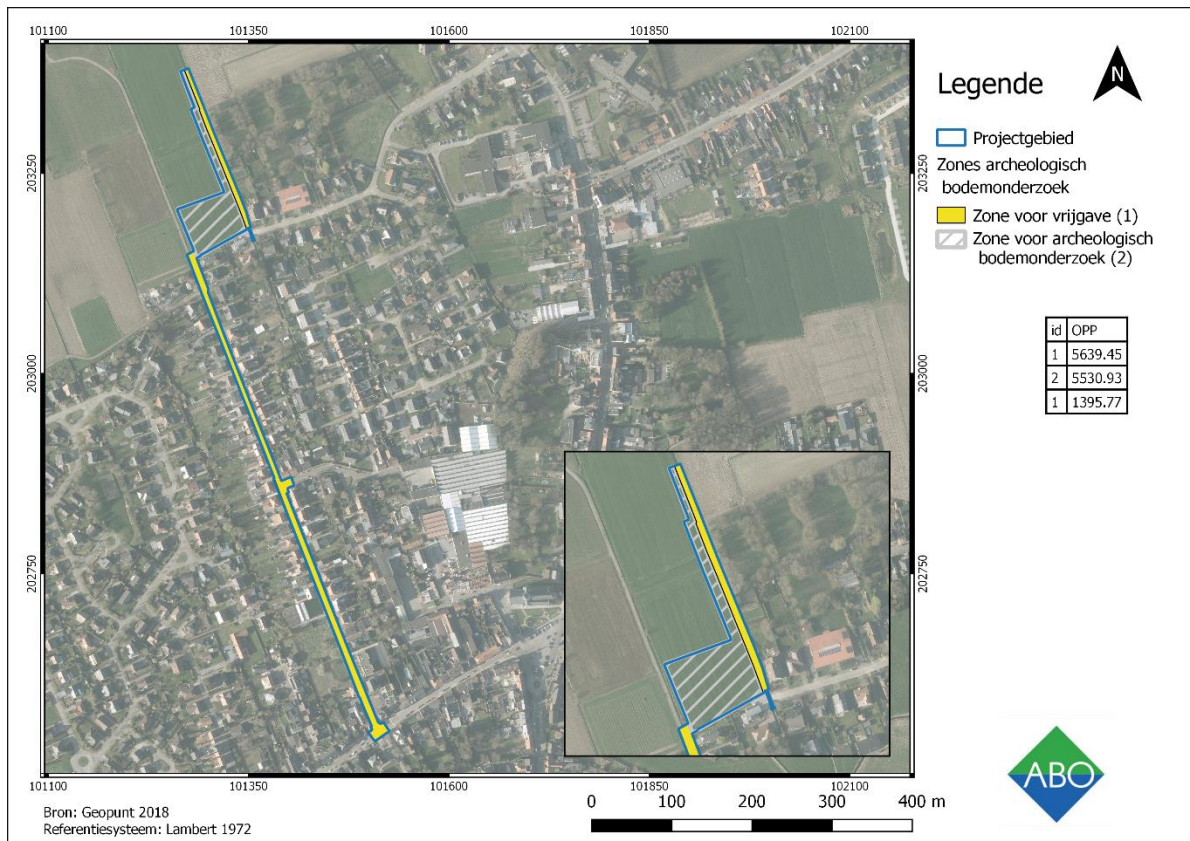
Dit baseren wij op:

1. Het projectgebied ligt op een vrij aantrekkelijke locatie in het landschap, namelijk een matig natte lichte verhoging omgeven door zandige kouters. Op enkele locaties in de directe omgeving werden weinig vondsten maar vooral lijnelementen zoals perceelsgrenzen en greppels en aanduidingen van funeraire structuren aangetroffen vanaf de IJzertijd, over de Romeinse Tijd en Late-Middeleeuwen tot de Nieuwe Tijd.
2. Er zijn geen resten gekend uit de Steentijd en de Nieuwste Tijd. De afwezigheid van resten is echter nog geen bevestiging van een geheel ontbreken van menselijke aanwezigheid uit deze periode voor de regio. Door de B-textuur horizont in het aanwezige bodemtype (Sbd) is er echter een kans op een goede bewaring van eventueel Steentijdpotentieel. Als er op het perceel diepploegen wordt uitgevoerd tot ca. 0,80m-MV zal dit potentieel aangeraakt worden.
3. Op heden ligt het projectgebied in het dorpscentrum van Sleidinge. Cartografisch materiaal vanaf de 17de eeuw toont eenzelfde algemene situatie van het dorp. Sleidinge zou mogelijk een bestaansgeschiedenis hebben dat teruggaat naar tot 7de eeuw. Het dorp werd in 1220 voor een eerste maal in de geschreven bronnen vermeld.
4. Uit historisch kaartmateriaal blijkt dat vanaf het einde van de 18de eeuw er reeds een wegennet lag dat volledig overeenstemt met het huidige wegennet. Door de installatie van nutsvoorzieningen, grachten en rioleringsstelsels in het recente verleden, wordt verwacht dat de bodem onder de bestaande wegenis binnen het projectgebied verstoord is. De nieuwe wegenis zal het gabarit enkel aan d'Aesendonckse kerkwegel overschrijden door het uitgraven en verstevigen van een grachtenstelsel.
5. Er wordt een perceel (239^d) bij het project betrokken voor een terrein van grondverbetering dat sedert de tweede helft van de 18de eeuw onbebouwd was en onder gras- of akkerland lag. De aanleg van het terrein van grondverbetering houdt een bodemingreep in van 0,30m-MV. Ook zal er tijdelijk grond worden opgeslagen waardoor de druk op de ondergrond wordt verhoogd en het bodemarchief wordt compacteerd. Ook de tijdelijke aanwezigheid van zware machines kunnen de bodem tot op een diepte van ca. 0,50m-MV compacteren (Huisman et al. 2011).

Op basis van de bovenstaande argumenten wordt besloten dat het potentieel tot kennisvermeerdering hoog is voor perceel 239^d (perceel voor grondverbetering) en laag is voor het tracé van de Dellaertsdreef.

1. Het perceel 239^d is momenteel onbebouwd en lag sinds minstens de tweede helft van de 18de eeuw onder akker- of grasland. Er wordt bijgevolg geoordeeld dat de kans op het aantreffen van *in situ* archeologische resten hoog kan worden ingeschat.
2. Voor het tracé de Dellaertsdreef zullen de graafwerken voor de aanleg van het gescheiden rioleringsstelsel het bodemarchief verstoren. Het nieuwe rioleringsstelsel komt in de Dellaertsdreef onder het wegdek te liggen op een gemiddelde diepte tussen ca. 4,62m-MV (DWA) en ca. 5,4m-MV (DWA) en een diepte van 5,2m of 5,4m-MV (RWA). De aanleg van de huidige wegenis heeft waarschijnlijk reeds de ondergrond tot op een diepte van ca. 0,50–0,70m-MV verstoord. Hoewel de geplande graafwerken voor bijkomende verstoring van de bodem zullen zorgen, wordt geoordeeld dat het archeologisch inzicht te fragmentair zal zijn, door de smalle kijkvensters op het tracé, waardoor eventuele archeologisch resten niet op een samenhangende wijze kunnen worden geïnterpreteerd.

Er wordt bijgevolg voor **perceel 239^d** bijkomend archeologisch vooronderzoek aanbevolen in de vorm van een **landschappelijk booronderzoek**, om de bewaringsgraad van het archeologisch bodemarchief na te kunnen gaan (ca. 5.530m²). Op basis van de resultaten wordt het terrein geherevalueerd en een mogelijk bijkomend onderzoek afgewogen (Figuur 38). Voor het **tracé van de Dellaertsdreef**, inclusief de uitsteek naar de Lovendonk en de bestaande gracht van de Bruggengravenstroom, wordt **vrijgave** geadviseerd (ca. 7.000m²).

Figuur 38: Projectgebied met aanduiding zones archeologisch onderzoek. (Bron: ABO nv)

5.3 SAMENVATTING

Deze archeologienota werd opgesteld door ABO nv naar aanleiding van de werken aan de Dellaertsdreef, waar de heraanleg van de wegenis en de DWA- en RWA-infrastructuur gepland staat. Hierbij voorziet men een perceel voor grondverbetering (partum perceel 239^d). Het doel van dit onderzoek is driedig. Ten eerste wordt er op basis van de beschikbare informatie nagegaan of er archeologische resten te verwachten zijn op het terrein. Ten tweede wordt nagegaan hoe goed deze resten zijn bewaard en in hoeverre ze zijn bedreigd door de geplande werken. Ten derde wordt nagegaan wat het potentieel tot kennisvermeerdering is.

1. Meldingen uit de Centrale Archeologische Inventaris geven vooral een potentieel weer voor perioden na de Steentijd. In de directe omgeving werden geen steentijdsites aangetroffen. Wel werden archeologische elementen uit de IJzertijd, Romeinse Tijd, Middeleeuwen en Nieuwe Tijd aangetroffen. De locatie van het projectgebied op de uitloper van een droge rug, op een matig natte zandgrond was een uitgelezen locatie voor menselijke activiteiten in het verleden. Er werden in de nabije omgeving vooral lijnelementen en grafstructuren zonder noemenswaardige vondsten aangetroffen. Er is dus bijkomend een kans op het aantreffen van soortgelijke sporen die een inzicht kunnen geven in de ontwikkeling van het gehucht Sleidinge. De ligging van het perceel is landschappelijk gezien gunstig voor menselijke activiteiten in het

verleden. Er wordt bijgevolg geoordeeld dat de kans op het aantreffen van *in situ* archeologische resten redelijk hoog wordt ingeschat.

2. Uit historisch en landschappelijk onderzoek blijkt dat het projectgebied reeds voor een groot gedeelte een wegtracé was vanaf de tweede helft van de 18de eeuw. Aan het tracé van de Dellaertsdreef is weinig veranderd sinds de helft van de 18de eeuw. Het terrein voor grondverbetering (partim perceel 239^d) is ca. 2.674,74 m² en werd vanaf de tweede helft van de 18de eeuw vooral gebruikt als landbouwgrond. Het terrein bleef tot nu toe onbebouwd. Door diepploegen achteraf wordt een verstoring van ca. 0,8m-MV verwacht.
3. Op basis van de bovenstaande argumenten wordt besloten dat het potentieel tot kennisvermeerdering redelijk hoog is voor perceel 239^d en laag is voor het tracé van de Dellaertsdreef. Het perceel 239^d is onbebouwd en lag sinds minstens de tweede helft van de 18de eeuw onder akker- of grasland. De Centrale Archeologische Inventaris toont een variatie van potentiële aan te treffen archeologische perioden in de directe omgeving. Voor het tracé van de Dellaertsdreef zullen de graafwerken voor de aanleg van het gescheiden rioleringsstelsel het bodemarchief verstoren. Tot op heden is er enkel een rioleringsstelsel dat bestaat uit een geheel van grachten. Hoewel de geplande graafwerken voor bijkomende verstoring van de bodem zullen zorgen, wordt geoordeeld dat het archeologisch inzicht te fragmentair zal zijn en eventuele archeologisch resten niet op een samenhangende wijze kunnen worden geïnterpreteerd.

Rekening houdend met de voorgaande argumenten, schatten we het potentieel tot archeologische kenniswinst voor het projectgebied aan de Dellaertsdreef gemiddeld in en wegen de kosten niet op tegen de baten. Daarom adviseren we hier **geen verder onderzoek**.

De zone voor grondverbetering, partum perceel 239^d, en de bijkomende werkzone heeft een gunstige locatie voor het aantreffen van verschillende archeologische perioden (ca. 5.330 m²). Deze elementen gecombineerd doet ons adviseren om aan te vatten met een **landschappelijk booronderzoek**. Bijkomend archeologisch bodemonderzoek zal afgewogen worden na de interpretatie van de resultaten van het landschappelijk booronderzoek (Figuur 38).

Het gehele onderzoek betreft een traject met uitgesteld onderzoek omwille van economische en/of juridische redenen aangezien de initiatiefnemer niet de eigenaar is van het perceel voor grondverbetering.

6 KWALITEITSCONTROLE EN ONDERTEKENING

Naam	Functie	Handtekening	Datum
Patrick Hambach	General Director		31/08/2018
Toon Moeskops	Business Unit Manager		31/08/2018
Anouk Van der Kelen	Archeoloog/ Kwaliteitsverantwoordelijke		31/08/2018

7 BIBLIOGRAFIE

7.1 PUBLICATIES

Antrop, M., Van Eetvelde, V., Janssens, J., Martens, I. and Van Damme, S., 2002. *Traditionele landschappen van het Vlaamse Gewest*. Gent: Universiteit Gent - Vakgroep Geografie.

Bogemans, F., 2005. *Technisch verslag bij de opmaak van de quartairgeologische overzichtskaart van Vlaanderen*. Brussel: Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap, afdeling Natuurlijke Rijkdommen en Energie.

Bourgeois, J., Meganck, M., Semey, J. and Verlaeckaert, K., 2000. Cirkels in het land. Een inventaris van cirkelvormige structuren in de provincies Oost- en West-Vlaanderen, III. Gent, 1999, 160 pp. *Archeologische Inventaris Vlaanderen, Buitengewone Reeks*, 7, p.?

Cornelis, L., 2016. *Vooronderzoek Gent Elia Mercator-Horta*. [Archeologienota] Gent: BAAC Vlaanderen bvba. Available at: <<https://loket.onroerendergoed.be/archeologie/notas/archeologienotas/551>> [Accessed 13 Aug. 2018].

De Brant, R., 2016. *Vooronderzoek Evergem Sleidinge Weststraat 2016*. [Archeologienota] Adegem: De Logi & Hoorne bvba. Available at: <<https://loket.onroerendergoed.be/archeologie/notas/archeologienotas/565>> [Accessed 13 Aug. 2018].

De Smaele, B., Verdegem, S., Thuy, A., Pieters, H., Thijs, C. and Decraene, T., 2011. *Een landelijke nederzetting uit de Romeinse periode te Sleidinge - Polenstraat (gemeente Evergem, provincie Oost-Vlaanderen). Definitief vlakdekkend onderzoek, rapportage van het veldwerk*.

Deschepper, E., 2016. *En de boer, hij kapte voort... Over bossen, bomen, velden en akkers, over domeinen en boerderijen. Een historisch-archeologische analyse van de middeleeuwse rurale bewoning en landschapsevolutie rond Gent*. [Masterproef] Universiteit Gent. Available at: <https://www.scriptiebank.be/sites/default/files/thesis/2016-10/Masterproef_Deschepper%20Ewoud_met%20bijlagen.pdf>.

Gullentops, F. and Wouters, L., 1996. *Delfstoffen in Vlaanderen*. Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap ed. Brussel.

Gysseling, M., 1960. *Toponymisch woordenboek van België, Nederland, Luxemburg, Noord-Frankrijk en West-Duitsland vóór 1226*. Belgisch Interuniversitair Centrum voor Neerlandistiek.

Janssens, D., 2017. *Vooronderzoek Evergem Weststraat*. [Archeologienota] Gent: ADEDE bvba. Available at: <<https://loket.onroerendergoed.be/archeologie/notas/archeologienotas/4298>> [Accessed 13 Aug. 2018].

Janssens, N. and Krekelbergh, N., 2012. *Archeologische prospectie met ingreep in de bodem. Evergem, Oostveld*. Gent: BAAC Vlaanderen bvba.

Kale-Leie Archeologische Dienst, 2010. Archaeological Solutions Rapport 2010-23. Romeinen in Evergem. Archeologisch vooronderzoek te Evergem - Polenstraat. *AS-Rapportage 2010-23*, [online] 23. Available at: <[http://www.academia.edu/8346257/Archaeological_Solutions_Rapport_2010-](http://www.academia.edu/8346257/Archaeological_Solutions_Rapport_2010-23)

23._Romeinen_in_Evergem._Archeologisch_vooronderzoek_te_Evergem_-_Polenstraat> [Accessed 13 Aug. 2018].

Leys, R. and Tavernier, R., 1964. *Verklarende tekst bij het kaartblad Evergem 40 W*. Gent: Instituut tot aanmoediging van het Wetenschappelijk Onderzoek in Nijverheid en Landbouw.

Philippe-Christian, P., 1842. *Atlas cadastral de Belgique: Sleidinge - Sleydinge*. Brugge: Popp.

van der Waa, Marjolein, 2017. *Vooronderzoek Evergem Oostveld*. [Archeologienota] Kessel-Lo: Studiebureau Archeologie bvba. Available at: <<https://loket.onroerenderfgoed.be/archeologie/notas/archeologienotas/3284>> [Accessed 13 Aug. 2018].

Van Ranst, E. and Sys, C., 2000. *Eenduidige legende voor de digitale bodemkaart van Vlaanderen (Schaal 1:20 000)*. Gent: Laboratorium voor Bodemkunde.

Vandeputte, O., 2007. *Gids Voor Vlaanderen 2007*. Lannoo Uitgeverij.

7.2 ONLINE BRONNEN

Agentschap Onroerend Erfgoed, 2018a. *Boerenarbeiderswoning*. [online] Inventaris Onroerend Erfgoed. Available at: <<https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/34449>> [Accessed 13 Aug. 2018].

Agentschap Onroerend Erfgoed, 2018b. *Dokterswoning Dr. A. Ruyssen en cultureel centrum*. [online] Inventaris Onroerend Erfgoed. Available at: <<https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/34448>> [Accessed 13 Aug. 2018].

Agentschap Onroerend Erfgoed, 2018c. *N.V. Calcutta*. [online] Inventaris Onroerend Erfgoed. Available at: <<https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/34404>> [Accessed 13 Aug. 2018].

Agentschap Onroerend Erfgoed, 2018d. *Parochiekerk Sint-Joris*. [online] Inventaris Onroerend Erfgoed. Available at: <<https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/34407>> [Accessed 13 Aug. 2018].

Agentschap Onroerend Erfgoed, 2018e. *Pastorie Sint-Joris en Godelieveparochie*. [online] Inventaris Onroerend Erfgoed. Available at: <<https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/34413>> [Accessed 13 Aug. 2018].

Agentschap Onroerend Erfgoed, 2018f. *Sleidinge*. [online] Inventaris Onroerend Erfgoed. Available at: <<https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/121320>> [Accessed 13 Aug. 2018].

Agentschap Onroerend Erfgoed, 2018g. *Villa*. [online] Inventaris Onroerend Erfgoed. Available at: <<https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/34450>> [Accessed 13 Aug. 2018].

7.3 ICONOGRAFISCHE BRONNEN

Anon 17de eeuw. *Figuratieve kaart van Sleidinge*. Available at: <https://search.arch.be/imageserver/topview.php?FIF=514/514_0549_000/514_0549_000_00416_000/514_0549_000_00416_000_0_0001.jp2> [Accessed 8 Aug. 2018].